

Gulbenes novada pašvaldības līdzdalības saglabāšanas izvērtēšana kapitālsabiedrībās

SIA “Gulbenes Energo Serviss”

RĪGA, 2025

© SIA CSE COE 2025. Visas tiesības aizsargātas.

Izvērtējumu sagatavojuši:

Zigmunds Brūvers

Dace Krupenko

Kontaktpersona:

Zigmunds Brūvers

SIA "CSE COE"

Elizabetes iela 22-30, Rīga, LV-1050

Tālrunis: + 371 2 9214184

E-pasts: zigmunds.bruvers@csecoe.com

Tirdzniecības zīmes:

Visas tekstā izmantotās tirdzniecības zīmes pieder to īpašniekiem un ir izmantotas tikai kā atsauces.

Izmantotie saīsinājumi

Saīsinājums	Skaidrojums
AS	Akciju sabiedrība
ES	Eiropas Savienība
EUR	Eiro
GES	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Gulbenes Energo Serviss"
GNP	Gulbenes novada pašvaldība
km	Kilometrs
KP	Konkurences padome
LNPAĀ	Biedrība "Latvijas namu pārvaldītāju un apsaimniekotāju asociācija"
LPS	Biedrība "Latvijas Pašvaldību savienība"
LR	Latvijas Republika
LSUA	Biedrība "Latvijas siltumuzņēmumu asociācija"
LTRK	Biedrība "Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera"
LŪKA	Biedrība "Latvijas Ūdensapgādes un kanalizācijas uzņēmumu asociācija"
m ²	Kvadrātmetrs
m ³	Kubikmetrs
MW	Megavati
MWh	Megavatstunda
NACE	ES Saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija
NAI	Notekūdeņu attīrīšanas iekārta
N/A	Informācija nav pieejama, nav attiecināma
ROE	Kapitāla atdeve (angļu val. <i>Return on Equity</i>)
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SPRK	Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija
VPIL	Valsts pārvaldes iekārtas likums
UAS	Ūdens apgādes sistēma
UR	Uzņēmumu reģistrs

Iekļautās tabulas

Tabula 1. GES ieņēmumi no pamatdarbības (2019.-2023. gads)	13
Tabula 2. GES pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi (2018.-2023. gads)	14
Tabula 3. SPRK apstiprinātie ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifi (spēkā uz 01.12.2024.).....	19
Tabula 4. SPRK apstiprinātie siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifi (spēkā uz 27.12.2024.).....	29
Tabula 5. GES darbības rezultāti (2019. - 2023. gads).....	32
Tabula 6. GES darbības finanšu analīze (periods 2019. - 2023. gads).....	33
Tabula 7. Pašvaldības ieguldījumi GES pamatkapitālā 2019. - 2023. gadā	34
Tabula 8. GES īstenotie ES struktūrfondu līdzfinansētie projekti	35
Tabula 9. GNP plānotās investīcijas siltumenerģijas apgādes un ūdenssaimniecības infrastruktūrā, kas attiecināmas uz GES darbību 2022.-2027. gadā	35
Tabula 10. GES ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanas nodošanas privātajam sektoram riski	37
Tabula 11. GES siltumapgādes pakalpojumu sniegšanas nodošanas privātajam sektoram riski	38

Iekļautie attēli

Attēls 1. GES organizatoriskā struktūra	8
Attēls 2. SPRK dati par GES	9
Attēls 3. Gulbenes novada administratīvā teritorija	15
Attēls 4. Centralizēto ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēji Gulbenes novadā un apkārtējos novados	18
Attēls 5. Ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju Vidzemē izmaksu sadalījums pa pozīcijām	20
Attēls 6. Ierīkoto un atjaunoto inženiertīklu īpatsvars ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju teritorijās	21

SATURS

1.	Kapitālsabiedrības darbība	6
1.1.	Pamatdarbība un papildu pakalpojumi	6
1.2.	Pakalpojumu saņēmēji un to ieguvumi	13
2.	Tirgus raksturojums.....	18
2.1.	Tirgus situācijas apraksts un konkurences aspekti ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu sniegšanā	18
2.2.	Tirgus situācijas apraksts un konkurences aspekti namu pārvaldīšanā un apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanā	24
2.3.	Tirgus situācijas apraksts un konkurences aspekti siltumenerģijas apgādes pakalpojumu sniegšanā	28
3.	Kapitālsabiedrības darbības finansējums	32
4.	Iespējamie riski pakalpojumu nodošanai privātajam sektoram.....	37
5.	Kopsavilkums	40
5.1.	Atbilstība VPIL un Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumam	40
5.2.	Turpmākais kapitālsabiedrības statuss (rekomendācijas).....	43

1. KAPITĀLSABIEDRĪBAS DARBĪBA

1.1. Pamatdarbība un papildu pakalpojumi

Galvenie secinājumi

- Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "**Gulbenes Energo Serviss**", reģ. Nr. 54603000121, ir izveidota 12.11.1991., bet Komercreģistrā reģistrēta 11.10.2002.
- GES kapitāldaļu turētājs un vienīgais dalībnieks ir Gulbenes novada pašvaldība, kam **pieder 100%** no pamatkapitāla.
- Atsevišķi GES statūtos iekļautie komercdarbības veidi ir saistīti ar GES **iekšējām vajadzībām**. Faktiskie GES **komercdarbības veidi** (NACE 2. red. klasifikācija) ir a) tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana (35.30); b) ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde (36.00); c) notekūdeņu savākšana un attīrīšana (37.00); d) nekustamā īpašuma pārvaldīšana par atlīdzību vai uz līguma pamata (68.32).
- GES ir reģistrēta **SPRK ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju reģistrā** ar reģistrācijas Nr. U10155.
- GES un GNP ir noslēgusi 30.06.2023. **Līgumu par sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu** Nr. GND/9.13/23/581.
- GES ir reģistrēts LR Ekonomikas ministrijas **Dzīvojamo māju pārvaldnieku reģistrā** ar reģ. Nr. 643
- GES un GNP ir noslēgusi 01.04.2018. **Deleģēšanas līgumu Nr. GND/9.13/18/351** par dzīvojamo māju pārvaldīšanu un apsaimniekošanu līdz to pārvaldīšanas tiesību nodošanai dzīvokļu īpašniekiem. GES ir arī noslēgti **sadarbības līgumi** ar daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieku kopībām, kuras ir pieņēmušas lēmumu par mājas pārvaldīšanu.
- GES un GNP ir noslēgusi 11.08.2017. **Deleģēšanas līgumu Nr. GND/9.17/17/804** par siltumenerģijas apgādes nodrošināšanu Gulbenes novada Stradu pagasta Stāķu un Šķieneru ciema administratīvajā teritorijā.
- **GES nav reģistrēta SPRK** kā sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs siltumenerģijas apgādes jomā, bet siltumenerģijas apgādes pakalpojumu maksu Gulbenes novada Stradu pagasta Stāķu un Šķieneru ciemos apstiprina Gulbenes novada dome.
- GES sniegto papildu pakalpojumu apjoms ir nebūtisks, un šie pakalpojumi **nav uzskatāmi** par GES pamatdarbības nozīmīgu sastāvdaļu.

Dibināšana un darbības stratēģija

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Gulbenes Energo Serviss" (turpmāk tekstā – GES), reģ. nr. 54603000121, ir izveidota 12.11.1991., bet Komercreģistrā reģistrēta 11.10.2002.

Reorganizācijas rezultātā 2021. gada 25. janvārī GES kā iegūstošai sabiedrībai tika pievienota sabiedrība ar ierobežotu atbildību "ALBA".

GES vidēja termiņa darbības stratēģijā 2022.-2025. gadam¹ ir noteikta kapitālsabiedrības misija, vīzija un stratēģiskie mērķi:

¹ <http://www.geserviss.lv/wp-content/uploads/2023/03/2022.06.09.-videja-termiņa-darbības-stratēģija.pdf>

Misija – Nodrošināt kvalitatīvu siltumapgādes, ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu un veikt kvalitatīvu un nepārtrauktu daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldīšanu, veicināt daudzdzīvokļu dzīvojamo māju tehniskā stāvokļa uzlabošanu.

Vīzija – Sabiedrība nodrošina ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu visā novada teritorijā, siltumapgādes pakalpojumu Stāķu un Šķieneru teritorijā, Stradu pagastā, Gulbenes novadā, kā arī ir uzticams partneris daudzdzīvokļu dzīvojamo māju apsaimniekošanā un pārvaldīšanā Gulbenē un tās novadā. Piemērojot mūsdienīgas pārvaldības un darbu izpildes metodes, pamatojoties uz personāla zināšanām un pieredzi, Sabiedrība nodrošina kvalitatīvus pakalpojumus atbilstoši ražošanas specifikācijai, t.i., siltumapgādes, ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu sniegšanā un daudzdzīvokļu dzīvojamo māju apsaimniekošanas, uzturēšanas un pārvaldīšanas pakalpojumus, atbilstoši dzīvokļu īpašnieku pieņemtajiem lēmumiem, īsteno efektīvu finanšu līdzekļu izlietojumu dzīvojamā fonda saglabāšanai, uzlabošanai un energoefektivitātes paaugstināšanai.

Galvenie stratēģiskie mērķi:

1. Nodrošināt kvalitatīvu ūdenssaimniecības pakalpojuma sniegšanu.
2. Veicināt ūdenssaimniecības pakalpojuma sniegšanas apjoma palielināšanos.
3. Nodrošināt kvalitatīvus siltumapgādes pakalpojumus visiem to lietotājiem.
4. Nodrošināt siltumapgādes sistēmas modernizāciju.
5. Nodrošināt nepārtrauktu un kvalitatīvu dzīvojamo māju apsaimniekošanu un pārvaldīšanu, efektīvi izmantojot finanšu līdzekļus.
6. Veicināt pasākumu īstenošanu dzīvojamo māju energoefektivitātes paaugstināšanai un kapitālo remontu veikšanai.

Kapitāldaļu turētāji un statūti

Saskaņā ar UR komercreģistrā iekļauto informāciju,² uz 21.11.2024. GES kapitāldaļu turētājs un vienīgais dalībnieks ir **Gulbenes novada pašvaldība**, kurai pieder 100% no pamatkapitāla.

GES 09.08.2023. statūtos³ norādīti šādi **komercdarbības veidi** (NACE 2. red. klasifikācija):

- Tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana (35.30);
- Ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde (36.00);
- Notekūdeņu savākšana un attīrīšana (37.00);
- Ūdensapgādes sistēmas būvniecība (42.21);
- Elektroinstalācijas ierīkošana (43.21);
- Cauruļvadu, apkures un gaisa kondicionēšanas iekārtu uzstādīšana (43.22);
- Citu inženiersistēmu montāža (43.29);
- Sava nekustamā īpašuma pirkšana un pārdošana (68.10);
- Sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana (68.20);
- Starpniecība darbībā ar nekustamo īpašumu (68.31);
- Nekustamā īpašuma pārvaldīšana par atlīdzību vai uz līguma pamata (68.32).

Izvērtējot GES darbību un statūtos iekļautos komercdarbības veidus, var secināt, ka atsevišķi komercdarbības veidi ir saistīti ar GES iekšējām vajadzībām, bet **nav atsevišķi GES darbības virzieni**, tostarp, 'Ūdensapgādes sistēmu būvniecība' (42.21) GES ūdenssaimniecības inženiertīklu remontdarbu veikšanā; 'Elektroinstalācijas ierīkošana' (43.21) elektroinstalācijas remontdarbos GES pārvaldāmajās un

² <https://info.ur.gov.lv/#/legal-entity/54603000121>

³ <http://www.geserviss.lv/wp-content/uploads/2023/09/2023.gada-statuti.pdf>

apsaimniekojamās mājās; 'Cauruļvadu, apkures un gaisa kondicionēšanas iekārtu uzstādīšana' (43.22) siltumapgādes sistēmu, santehnikas un sanitārā aprīkojuma uzturēšanā GES pārvaldāmās un apsaimniekojamās mājās; 'Sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana' (68.20), iznomājot GES īpašumā esošajos nekustamajos īpašumos telpas, kas GES darbībai nav nepieciešamas.

Attiecībā uz GES statūtos norādītajiem komercdarbības veidiem 'Sava nekustamā īpašuma pirkšana un pārdošana' (68.10) un 'Starptautiskā darbībā ar nekustamo īpašumu' (68.31), tie kā atsevišķi pakalpojumi GES darbībā netika konstatēti, tāpēc rekomendējam šos komercdarbības veidus **izslēgt no GES statūtiem**. Rekomendējam izslēgt no GES statūtiem arī komercdarbības veidu 'Citu inženiersistēmu montāža' (43.29)⁴, jo GES neveic citu inženiersistēmu uzstādīšanu ēkās un inženiertehniskajās būvēs.

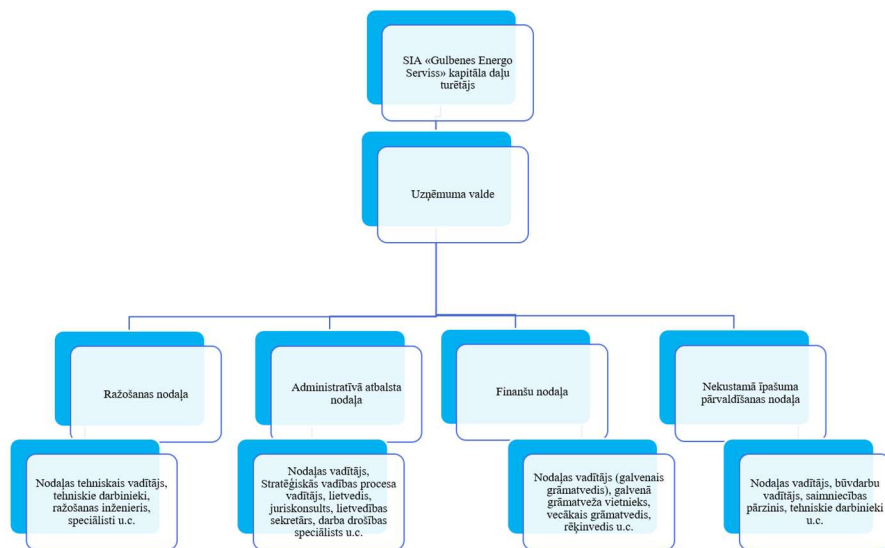
GES pamatkapitāls uz 21.11.2024. ir 5 857 298 EUR.

Saskaņā ar organizatorisko struktūru un amatu sarakstu uz 01.11.2024. GES ir **47 amata vietas**:

- ✓ Valde (1): valdes loceklis (1);
- ✓ Administratīvā atbalsta nodaļa (7): nodaļas vadītājs (1), biroja administratore (1), juriskonsults (1), jurista palīgs (1), projekta vadītājs (1), referents (1), darba aizsardzības speciālists (1);
- ✓ Finanšu nodaļa (5): nodaļas vadītājs (1), galvenais grāmatvedis (1), vecākais grāmatvedis (1), grāmatvedis (1), grāmatvedības uzskaitvedis (1);
- ✓ Nekustamo īpašumu pārvaldības nodaļa (21): nodaļas vadītājs (1), saimniecības pārzine (1), remontstrādnieki (5), sētnieki-apkopēji (4), santehniķi (2), skārdnieks (1), elektriķis (1), specializētā automobiļa vadītājs (1), autoatslēdznieks (1), palīgstrādnieks (1), būvdarbu vadītāji (2), būvelektriķis (1);
- ✓ Ražošanas nodaļa (13): tehniskais vadītājs (1), ražošanas inženiere (1), siltumapgādes un apkures sistēmu tehniķis (1), santehniķi (5), specializētā automobiļa vadītāji (3), palīgstrādnieki (2).

Atsevišķiem amatiem ir noteikta nepilna laika darba slodze. GES organizatoriskā struktūra redzama attēlā zemāk.

Attēls 1. GES organizatoriskā struktūra

Avots: GES

⁴ Šajā klasē ietilpst šādu sistēmu montāža ēkās un būvēs:

- lifti, eskalatori, ieskaitot remontu un apkopi;
- automatizētās durvis un virpuļdurvis;
- zibensnovēdēji;
- sistēmas tīrīšanai ar vakuumu;
- siltuma, skaņas vai vibrāciju izolācija.

Šajā klasē neietilpst:

- rūpniecisko iekārtu uzstādīšana, sk. klasi 33.20.

Pamatdarbības veids Nr. 1 – Ūdenssaimniecības pakalpojumi

GES ir reģistrēta SPRK ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju reģistrā. Attēlā zemāk SPRK reģistrētā informācija.

Attēls 2. SPRK dati par GES

Reģistrācijas Nr.	Komersants	Komersanta reģistrācijas numurs komercreģistrā	No dabīgajiem ūdens avotiem pemtā ūdens daudzums (pašu iegūtais ūdens) (m ³ /2023.gadā)	Lietotajiem piegādātā ūdens daudzums (m ³ /2023.gadā)	No lietotajiem savākto notekūdeņu daudzums (m ³ /2023.gadā)	Kopējais attīrīto notekūdeņu daudzums savās attīrīšanas iekārtās (m ³ /2023.gadā)	Pakalpojuma sniegšanas administratīvā teritorija	Reģistrācijas datums	Izslēgšanas datums	Statuss
U10155	Gulbenes Energo Serviss, SIA	54603000121	523245	302292	276165	713655	Gulbenes novadā	12 March 2020		Aktīvs

Datu avots: SPRK

GES sniedz ūdenssaimniecības pakalpojumus visā Gulbenes novada teritorijā, tostarp Gulbenes pilsētā un 13 pagastos, nodrošinot ūdens ieguvu, attīrīšanu un apgādi, notekūdeņu savākšanu un attīrīšanu.

Gulbenes pilsētas un novada ūdenssaimniecības ražošanas infrastruktūrā ietilpst:

- 30 atdzelžošanas stacijas;
- 25 notekūdeņu attīrīšanas iekārtas;
- 34 kanalizācijas sūkņu stacijas;
- 34 artēziskie urbumi;
- 30 ūdensapgādes sistēmas ar kopējo ūdensapgādes inženiertīklu garumu ~ 125 km;
- 25 kanalizācijas sistēmas ar kopējo kanalizācijas inženiertīklu garumu ~ 97 km.

Visa augstāk uzskaitītā ūdenssaimniecības **infrastruktūra ir GES bilancē**. Minētā infrastruktūra nodrošina GES ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu visā Gulbenes novada teritorijā, un tikai Letu ciema, Beļavas pag, Gulbenes nov. nodrošināšanai ar ūdenssaimniecības pakalpojumiem GES ir noslēgusi nomas līgumu ar SIA "LETES FURS", kas ir šīs infrastruktūras īpašnieks, par ūdenstorņa ar artēziskā urbuma sūkņu stacijas un kanalizācijas sistēmu ar notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm lietošanu Letu ciemā.

Ūdenssaimniecības pakalpojumi tiek sniegti, pamatojoties uz Pašvaldību likuma⁵ 4. panta pirmās daļas 1. punktu, Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma⁶ 6. panta pirmo daļu, ievērojot to, ka pašvaldības autonomā funkcija ir komunālo pakalpojumu – ūdensapgādes, kanalizācijas, notekūdeņu savākšanas, novadīšanas un attīrīšanas organizēšana iedzīvotājiem neatkarīgi no tā, kā īpašumā atrodas dzīvojamais fonds un ka pašvaldībai ir pienākums pildīt savas autonomās funkcijas, organizēt likumā noteikto autonomo funkciju izpildi, lemt par kārtību, kādā izpildāmas autonomās funkcijas, kā arī tiesības dibināt kapitālsabiedrības un ieguldīt tajās savus līdzekļus.

Ūdenssaimniecības pakalpojumi Gulbenes novadā tiek sniegti atbilstoši Gulbenes novada domes 2018. gada 5. jūnija Gulbenes novada domes saistošajiem noteikumiem Nr. 10 "Sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanas un lietošanas kārtība Gulbenes novada pašvaldības teritorijā"⁷ (prot. Nr. 11, 1. §). Dzeramā ūdens kvalitātes nodrošināšanas pasākumi tiek veikti atbilstoši Ministru kabineta 2023. gada 26. septembra noteikumiem Nr. 547 "Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības,

⁵ <https://likumi.lv/ta/id/336956-pasvaldibu-likums>

⁶ <https://likumi.lv/ta/id/275062-udenssaimniecibas-pakalpojumu-likums>

⁷ <https://likumi.lv/ta/id/318918-sabiedrisko-udenssaimniecibas-pakalpojumu-sniegšanas-un-lietosanas-kartiba-gulbenes-novada-pasvaldibas-teritorija>

monitoringa un kontroles kārtība"⁸. Kanalizācijas notekūdeņu attīrīšana tiek veikta atbilstoši Ministru kabineta 2002. gada 22. janvāra noteikumiem Nr. 34 "Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī"⁹.

GES un Gulbenes novada pašvaldība ir noslēgusi **30.06.2023. Līgumu par sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu Nr. GND/9.13/23/581**, ar kuru pašvaldība uzdod un GES apņemas, sniegt sabiedriskos ūdenssaimniecības pakalpojumus, kas ietver:

- ūdens ieguvī, uzkrāšanu un sagatavošanu lietošanai līdz padevei centralizētajā ūdensvada tīklā;
- ūdens piegādi no padeves vietas centralizētajā ūdensvada tīklā līdz piederības robežai;
- notekūdeņu savākšanu centralizētajā kanalizācijas sistēmā no piederības robežas un novadīšanā līdz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām;
- notekūdeņu attīrīšanu un novadīšanu vidē, tai skaitā virszemes ūdensobjektos;
- ūdensapgādes un kanalizācijas tīkla un infrastruktūras, kas izmantojama sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanai, uzturēšanu, apkalpošanu, atjaunošanu un rekonstrukciju.

Pašvaldība piešķir GES ekskluzīvas tiesības sniegt ūdenssaimniecības pakalpojumus visā Gulbenes novada administratīvajā teritorijā. Līgums stājās spēkā 2023. gada 1. jūlijā un darbojas līdz 2032. gada 31. decembrim.

Pamatdarbības veids Nr. 2 – Namu pārvaldīšana un apsaimniekošana

GES ir reģistrēts LR Ekonomikas ministrijas **Dzīvojamo māju pārvaldnieku reģistrā**¹⁰ ar reģistrācijas Nr. 643. GES pakalpojumu sniegšanas teritorija ir noteikta – Gulbenes novads.

GES namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumus sniedz atbilstoši šādiem normatīvajiem aktiem: Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likums¹¹, Dzīvokļu īpašuma likums¹², Dzīvojamo telpu īres likums¹³, Likums par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju¹⁴, Ēku energoefektivitātes likums¹⁵, kā arī atbilstoši attiecīgajiem MK noteikumiem, kas izdoti uz šo likumu pamata, vai ir saistoši namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējiem.

GES un Gulbenes novada dome ir noslēgusi **01.04.2018. Deleģēšanas līgumu Nr. GND/9.13/18/351**, kas nosaka, ka GNP deleģē GES no likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50. panta septītajās daļas izrietošo pārvaldes uzdevumu – pārvaldīt un apsaimniekot līgumā uzskaitītās dzīvojamās mājas līdz to pārvaldīšanas tiesību nodošanai dzīvokļu īpašniekiem.

GES pienākumi¹⁶, tostarp, ietver:

- veikt Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 6. pantā noteiktās dzīvojamās mājas pārvaldīšanas darbības;
- pamatojoties uz īpašuma tiesību apliecinājošiem dokumentiem, slēgt līgumus par dzīvojamo māju kopīpašuma daļas pārvaldīšanu un apsaimniekošanu ar dzīvokļu īpašniekiem;
- atbilstoši Ministru kabineta 2017. gada 11. jūlija noteikumiem Nr. 408 "Dzīvojamās mājas pārvaldīšanas un apsaimniekošanas maksas aprēķināšanas noteikumi" aprēķināt un noteikt maksu par līgumā uzskaitīto dzīvojamo māju pārvaldīšanu;
- iekasēt no dzīvokļu īpašniekiem noteikto dzīvojamo māju pārvaldīšanas maksu;

⁸ <https://likumi.lv/ta/id/345861-dzerama-udens-obligatas-nekaitiguma-un-kvalitates-prasibas-monitoringa-un-kontroles-kartiba>

⁹ <https://likumi.lv/ta/id/58276-noteikumi-par-piesarņojoso-vielu-emisiju-udeni>

¹⁰ https://bis.gov.lv/bisp/lv/house_managers/1231

¹¹ <https://likumi.lv/ta/id/193573-dzivojamo-maju-parvaldisanas-likums>

¹² <https://likumi.lv/ta/id/221382-dzivokla-ipasuma-likums>

¹³ <https://likumi.lv/ta/id/322216-dzivojamo-telpu-ires-likums>

¹⁴ <https://likumi.lv/ta/id/35770-par-valsts-un-pasvaldibu-dzivojamo-maju-privatizaciju>

¹⁵ <https://likumi.lv/ta/id/253635-eku-energoefektivitates-likums>

¹⁶ 01.04.2018. Deleģēšanas līguma Nr. GND/9.13/18/351 3.4.apakšpunkts

- nodrošināt diennakts avārijas dienesta funkcionēšanu, iedzīvotāju pieteikumu pieņemšanu un bojājumu novēršanu normatīvajos aktos noteiktajos termiņos;
- veikt dzīvokļu īpašnieku iemaksāto dzīvojamo māju pārvaldīšanas maksu pārvaldīšanu un uzskaiti, nodalot ieņēmumu un izdevumu uzskaiti atsevišķi katrai līgumā noteiktajai mājai un atbilstoši Ministru kabineta 2017. gada 11. jūlija noteikumiem Nr. 408 "Dzīvojamās mājas pārvaldīšanas un apsaimniekošanas maksas aprēķināšanas noteikumi" sniegt atskaites par saņemto līdzekļu izlietojumu;
- normatīvajos aktos noteiktā kārtībā nodrošināt līgumā uzskaitīto objektu tehniskās dokumentācijas uzglabāšanu;
- līgumā uzskaitīto dzīvojamo māju dzīvokļu īpašniekiem regulāri sniegt informāciju par aktualitātēm dzīvojamo māju pārvaldīšanas jomā un grozījumiem normatīvajos aktos, un pēc pamatota pieprasījuma, sniegt skaidrojumu gan par dzīvokļu īpašnieku, gan GES tiesībām un pienākumiem.

GES ir arī noslēgti **sadarbības līgumi ar daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieku kopībām**, kuras ir pieņēmušas lēmumu par mājas pārvaldīšanu. Tā kā dzīvokļu īpašnieku kopības rīcībā nav nepieciešamās materiāli tehniskās bāzes un darbaspēka, sadarbības līgums paredz, ka GES veic mājas nepieciešamās apsaimniekošanas darbības, ko tai ikreiz atsevišķi ir uzdevis pasūtītājs un par kuru izpildes apjomiem un izmaksām Puses savstarpēji ir vienojušās.

GES ar saviem resursiem var veikt sekojošas darbības – mājas sanitāro apkopi; mājas kopīpašumā esošo inženiertīklu un būvkonstrukciju apsekošanu, tehnisko apkopi un remontus; mājas iekārtu darbības nodrošināšanu; citus darbus, par kuru izpildi puses savstarpēji vienojas. GES nodrošina avārijas dienestu, t.i., diennakts sanitārtehnika un elektriķa pakalpojumus, kuri nekavējoties reaģē uz pasūtītāja ziņojumu par nepieciešamību novērst avārijas situāciju dzīvojamās mājas kopīpašumā esošajā daļās un inženierkomunikācijās. GES ik mēnesi izraksta dzīvokļu īpašniekiem rēķinus par dzīvojamās mājas pārvaldīšanu (apsaimniekošanu), saņem no dzīvokļu īpašnieka maksājumus, veic to uzskaiti un glabā mājas naudas līdzekļus savā bankas kontā.

Pamatdarbības veids Nr. 3 – Siltumenerģijas ražošana, pārvade un sadale

GES un Gulbenes novada dome ir noslēgusi **11.08.2017. Deleģēšanas līgumu Nr. GND/9.17/17/804**, kas nosaka, ka GNP deleģē GES izpildīt Gulbenes novada Stradu pagasta Stāķu un Šķieneru ciema administratīvajā teritorijā no pašvaldības autonomās kompetences funkcijas – organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus siltumapgādes jomā – izrietošus pārvaldes uzdevumus:

- lietotāju nodrošināšana ar siltumenerģiju ēku un būvju apsildei un karstā ūdens sagatavošanai enerģijas lietotājiem optimālā veidā, ievērojot ekonomiskos, sociālos, vides aizsardzības un kultūras pieminekļu aizsardzības noteikumus;
- jaunu siltumapgādes tīklu izbūves nepieciešamības apzināšana, jaunu siltumapgādes tīklu plānošana;
- esošās siltumapgādes programmas izpildīšana un uzraudzība;
- jaunas siltumapgādes programmas izstrādāšana un tās apstiprināšanai iesniegšana Gulbenes novada domē;
- Eiropas Savienības finanšu instrumentu un valsts finansējuma piesaiste, piedalīšanās Eiropas Savienības fondu projektos, projektu realizācijas koordinēšana un uzraudzīšana savas kompetences ietvaros.

Izpildot augstāk minētos pārvaldes uzdevumus, GES jānodrošina šādi sabiedriskie pakalpojumi:

- siltumenerģijas ražošana;
- siltumenerģijas pārvade pa siltumtīkliem no siltumenerģijas ražošanas vietas līdz pakalpojuma lietotājam, nodrošinot siltumnesēja spiedienu turpgaitas un atgaitas cauruļvadā atbilstoši pieslēgšanas tehniskajiem noteikumiem, kā arī nodrošinot piegādē noteikto siltumenerģijas daudzumu būvnormatīvos paredzēto daudzstāvu dzīvojamo māju apbūvei;

- karstā ūdens piegāde, nodrošinot siltumnesēja turpgaitas vidējo diennakts temperatūru atbilstoši noteiktajam temperatūras grafikam;
- siltumenerģijas un karstā ūdens realizācija.

GES ir ekskluzīvas tiesības Gulbenes novada Stradu pagasta Stāžu un Šķieneru ciema administratīvajā teritorijā īstenot deleģētos pārvaldes uzdevumus un sniegt augstāk uzskaitītos sabiedriskos pakalpojumus.

Tā kā GES saražotā, pārvadītās un sadalītās siltumenerģijas apjoms nepārsniedz 5000 MWh/gadā, un GES iekārtu uzstādītā siltuma jauda nav lielāka par 1 MW, tad **GES nav reģistrēta SPRK** kā sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs siltumenerģijas apgādes jomā, bet siltumenerģijas apgādes pakalpojumu maksu Gulbenes novada Stradu pagasta Stāžu un Šķieneru ciemos apstiprina Gulbenes novada dome.

Siltumenerģijas ražošanai GES izmanto vienu katlu māju – Šķieneru katlu māju "Jaunakas" ar uzstādīto jaudu 0.99 MW, un kā kurināmais tiek izmantota koksnes šķelda. Siltumtīklu kopējais aptuvenais garums ir 3 km. Visa siltumenerģijas ražošanas un pārvades infrastruktūra ir GES bilancē.

Pakalpojumu sniegšanas prasības siltumenerģijas nozarē reglamentē Enerģētikas likums¹⁷ un Ministru kabineta 2008. gada 21. oktobra noteikumi Nr. 876 "Siltumenerģijas piegādes un lietošanas noteikumi"¹⁸, kā arī Ministru kabineta 2021. gada 7. janvāra noteikumi Nr. 17 "Noteikumi par gaisa piesārņojuma ierobežošanu no sadedzināšanas iekārtām"¹⁹.

Papildu pakalpojumi

Ievērojot, ka GES ir pašvaldības kapitālsabiedrība, GES ir noteikti, un **apstiprināti izcenojumi** dažādiem iespējamajiem pakalpojumiem, neatkarīgi no šādu sniegto pakalpojumu apjoma un GES resursu kapacitātes. Pakalpojumu cenrādis publicēts GES interneta vietnē²⁰.

Tomēr analizējot GES faktiski sniegto papildu pakalpojumu apjomu iepriekšējā periodā (ietverts šī ziņojuma 1.2.nodaļā), var konstatēt, ka GES sniegto papildu pakalpojumu apjoms ir nebūtisks, un šie pakalpojumi **nav uzskatāmi** par GES pamatdarbības nozīmīgu sastāvdaļu. Šādu pakalpojumu sniegšanas mērķis ir **lietderīgi izmantot GES rīcībā esošos resursus**, kas nepieciešami GES pamatdarbības nodrošināšanai, kad tie nav noslogoti, piemēram, avārijas dienesta resursu lietderīga izmantošana laikā, kad netiek konstatēta avārijas situācija un steidzama bojājumu novēršanas nepieciešamība.

Tāpēc padziļināts izvērtējums attiecībā uz **GES papildus pakalpojumiem** netiek veikts.

Attiecībā uz būvniecības darbu veikšanu, piemēram, namu apsaimniekošanas funkcijas ietvaros, gadījumā, kad dzīvokļu īpašnieku kopība lemj par remontdarbu veikšanu mājas tehniskā stāvokļa uzlabošanai, GES veic šo būvdarbu uzraudzību un kontroli, bet būvdarbu veicēji tiek piesaistīti kā ārpuspakalpojuma sniedzēji.

¹⁷ <https://likumi.lv/ta/id/49833-energetikas-likums>

¹⁸ <https://likumi.lv/ta/id/183035-siltumenerģijas-piegādes-un-lietošanas-noteikumi>

¹⁹ <https://likumi.lv/ta/id/320182-noteikumi-par-gaisa-piesārņojuma-ierobežosanu-no-sadedzinanas-iekartam>

²⁰ <http://www.geserviss.lv/wp-content/uploads/2024/09/Cenradis-2024.pdf>

1.2. Pakalpojumu saņēmēji un to ieguvumi

Galvenie secinājumi

- GES pamatdarbības ieņēmumus 2023. gadā veido **ūdenssaimniecības** pakalpojumi (**49.4%** no pamatdarbības ieņēmumiem), **namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas** pakalpojumi (**30.3%**), **siltumenerģijas apgādes** pakalpojumi (**17.7%**), un ieņēmumi no **būvniecības** pakalpojumiem (**2.3%**). GES **pārējie ieņēmumi** sastāda **0.3%** no pamatdarbības ieņēmumiem.
- GES sniedz ūdenssaimniecības pakalpojumus visā Gulbenes novada teritorijā, tostarp Gulbenes pilsētā un 13 pagastos. Kopā GES ūdenssaimniecības pakalpojumus saņem **6 117 klienti**, tai skaitā 331 juridiskas personas.
- GES pārvaldīšanā un apsaimniekošanā ir **140 daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas**. No tām par 104 māju apsaimniekošanas darbību veikšanu ir noslēgti sadarbības līgumi ar attiecīgo mājas dzīvokļu īpašnieku kopību, bet 36 mājas pārvaldīt un apsaimniekot GES ir deleģējusi GNP.
- GES nodrošina **siltumenerģijas ražošanu** un piegādi Gulbenes novada Stradu pagastā, Stāķu un Šķieneru ciemos, un dzīvojamai mājai Raiņa ielā 44, Gulbenē. Centralizētai siltumenerģijas apgādei Šķieneru ciemā ir pieslēgtas **7 daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas** un **7 komercobjekti**, bet Stāķu - **8 daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas** un šādi **objekti** – Stāķu pirmsskolas izglītības iestāde, pamatskola, darbnīcas un sporta halle.

GES pakalpojumu saņēmēji un to ieguvumi tiks vērtēti atsevišķi katram GES darbības virzienam. GES darbības ieņēmumi un pakalpojumu grupas 2019.-2023. gadā apkopotas tabulā zemāk.

Tabula 1. GES ieņēmumi no pamatdarbības (2019.-2023. gads)

ieņēmumi	2019. gads ²¹ (EUR)	2020. gads ²² (EUR)	2021. gads ²³ (EUR)	2022. gads ²⁴ (EUR)	2023. gads ²⁵ (EUR)
Namu apsaimniekošanas ieņēmumi	549 938	506 841	497 574	577 375	637 240
Būvniecības pakalpojumu ieņēmumi*	147 813	131 145	8 794	90 162	48 510
Ūdenssaimniecības ieņēmumi	196 046	361 367	801 958	972 405	1 037 921
Siltumapgādes ieņēmumi	171 308	177 228	245 589	309 453	371 739
Pārējie ieņēmumi	5 244	2 629	1 208	2 680	5 000
KOPĀ	1 070 349	1 179 210	1 555 123	1 952 075	2 100 410

Datu avots: GES

Tabulā augstāk apkopotā informācija ietver GES ieņēmumu struktūru. GES pamatdarbības ieņēmumus 2023. gadā veido **ūdenssaimniecības** pakalpojumi (**49.4%** no pamatdarbības ieņēmumiem), **namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas** pakalpojumi (**30.3%**), **siltumenerģijas apgādes** pakalpojumi (**17.7%**), un ieņēmumi no **būvniecības** pakalpojumiem (**2.3%**).

GES **pārējie ieņēmumi** sastāda **0.3%** no pamatdarbības ieņēmumiem, un tos veido konsultācijas un atbalsts projekta vadībā daudzdzīvokļu dzīvojamo māju "Stāķi 3" un "Stāķi 11", Stradu pag., Gulbenes nov. energoefektivitātes uzlabošanas projekta īstenošanā.

²¹ GES 2019. gada pārskats publiski nav pieejams

²² GES 2020. gada pārskats publiski nav pieejams

²³ GES 2021. gada pārskats publiski nav pieejams

²⁴ http://www.geserviss.lv/wp-content/uploads/2023/05/Gada-parskats_GES_2022.pdf

²⁵ http://www.geserviss.lv/wp-content/uploads/2024/03/GES-Gada-parskats_2023-.pdf

Tabulā zemāk apkopoti GES pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi.

Tabula 2. GES pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi (2018.-2023. gads)

Ieņēmumi	2019. gads²⁶ (EUR)	2020. gads²⁷ (EUR)	2021. gads²⁸ (EUR)	2022. gads²⁹ (EUR)	2023. gads³⁰ (EUR)
Ienākumi no pamatlīdzekļu pārvērtēšanas rezerves samazinājuma	27 531	32 071	55 408	0	0
Saņemtās soda naudas	2 320	1 604	81 155	8 606	1 948
Ieņēmumi no atgūtiem šaubīgo debitoru parādiem	14 952	31 746	20 708	33 020	11 750
Nākamo periodu ieņēmumi norakstījumi	0	13 803	26 826	34 538	118 921
Dotācijas no pašvaldības siltumapgādes nodrošināšanai Stradu pagastā	0	7 627	31 790	0	0
Ieņēmumi no pamatlīdzekļu pārdošanas	0	0	4 336	29 343	1 812
Ieņēmumi no metāllūžņu nodošanas	0	12 418	1 016	809	0
Citi ieņēmumi	6 919	708	5 585	4 850	19 206
KOPĀ	51 722	99 977	226 824	111 166	153 637

Datu avots: GES

No tabulā augstāk iekļautās informācijas var konstatēt, ka GES pārējos saimnieciskās darbības ieņēmumus 2023. gadā, galvenokārt, veidoja nākamo periodu ieņēmumu norakstījumi par īstenotajiem ES struktūrfondu līdzfinansētajiem projektiem un ieņēmumi no šaubīgo debitoru parādu atgūšanas.

Pozīcijā 'Citi ieņēmumi' 2023. gadā iekļauti šādi pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi:

- Dotācija nodarbinātībai (2 604.00 EUR);
- Dotācija iedzīvotājiem siltumapgādes izmaksu segšanai (2 369.64 EUR);
- Finansējums projektam "Enerģijas līdzsvars" (6 140.16 EUR);
- Kompensācija par ūdenssaimniecības pakalpojumu līgumu pārkāpumu/virslimitu (7 265.04 EUR);
- Pārējie ieņēmumi no procentiem un tiem pielīdzināmi ieņēmumi (9.20 EUR);
- Samazināti uzkrājumi nelikvīdiem (521.13 EUR);
- Ieņēmumi no novirzēm norēķinos (91.91 EUR);
- Ieņēmumi no parāda atgūšanas (204.98 EUR).

Pakalpojumu saņēmēji

Pakalpojumu tirgus definēšana ir veikta, kas ietver gan pakalpojuma definēšanu, gan ģeogrāfiskās teritorijas noteikšanu. Pakalpojumu un ģeogrāfisko teritoriju nosaka pakalpojumu sniegšanai nepieciešamā infrastruktūra.

²⁶ GES 2019. gada pārskats publiski nav pieejams

²⁷ GES 2020. gada pārskats publiski nav pieejams

²⁸ GES 2021. gada pārskats publiski nav pieejams

²⁹ http://www.geserviss.lv/wp-content/uploads/2023/05/Gada-parskats_GES_2022.pdf

³⁰ http://www.geserviss.lv/wp-content/uploads/2024/03/GES-Gada-parskats_2023-.pdf

Attēlā zemāk ir redzama Gulbenes novada administratīvā teritorija.

Attēls 3. Gulbenes novada administratīvā teritorija

Avots: https://lv.wikipedia.org/wiki/Gulbenes_novads

Ūdenssaimniecības pakalpojumi

GES sniedz ūdenssaimniecības pakalpojumus visā Gulbenes novada teritorijā, tostarp Gulbenes pilsētā un 13 pagastos, nodrošinot ūdens ieguvu, attīrīšanu un apgādi, notekūdeņu savākšanu un attīrīšanu.

Ūdenssaimniecības pakalpojumi tiek nodrošināti:

- Gulbenes pilsētā:
 - 3 320 mājsaimniecībām, t.sk. daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās,
 - 169 juridiskām personām/klientiem,
- Beļavas pagastā:
 - 254 mājsaimniecībām,
 - 17 juridiskām personām/klientiem,
- Daukstu pagastā:
 - 141 mājsaimniecībām,
 - 11 juridiskām personām/klientiem,
- Druvienas pagastā:
 - 71 mājsaimniecībām,
 - 11 juridiskām personām/klientiem,
- Galgauskas pagastā:
 - 95 mājsaimniecībām,
 - 9 juridiskām personām/klientiem,
- Jaungulbenes pagastā:
 - 211 mājsaimniecībām,
 - 8 juridiskām personām/klientiem,
- Lejasciema pagastā:
 - 252 mājsaimniecībām,
 - 21 juridiskām personām/klientiem,
- Litenes pagastā:
 - 136 mājsaimniecībām,
 - 10 juridiskām personām/klientiem,
- Lizuma pagastā:
 - 258 mājsaimniecībām,

- 27 juridiskām personām/klientiem,
- Līgo pagastā:
 - 83 mājsaimniecībām,
 - 5 juridiskām personām/klientiem,
- Rankas pagastā:
 - 260 mājsaimniecībām,
 - 13 juridiskām personām/klientiem,
- Stāmerienas pagastā:
 - 165 mājsaimniecībām,
 - 17 juridiskām personām/klientiem,
- Stradu pagastā:
 - 489 mājsaimniecībām,
 - 9 juridiskām personām/klientiem,
- Tirzas pagastā:
 - 51 mājsaimniecībām,
 - 4 juridiskām personām/klientiem.

Kopā GES sniegtos ūdenssaimniecības pakalpojumus saņem **6 117 klienti**, tai skaitā 331 juridiskas personas.

Ieguvumus iedzīvotājiem un juridiskām personām, kas pieslēgušies centralizētajām ūdenssaimniecības sistēmām, veido **kvalitatīvs ūdens**, kas tiek nodrošināts patērētājiem, tai skaitā veiktas regulāras ūdens kvalitātes pārbaudes. Kanalizācijas notekūdeņi tiek centralizēti savākti un attīrīti, nodrošinot **vides prasības**. Nav jāizbūvē lokāli ūdensapgādes un kanalizācijas risinājumi.

Namu pārvaldīšana un apsaimniekošana

GES nodrošina namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumus daudzdzīvokļu dzīvojamām mājām Gulbenes pilsētā, Stradu pagastā (Šķieneri, Stāķi), un Beļavas pagastā, Jaungulbenes pagastā un Rankas pagastā.

GES pārvaldīšanā un apsaimniekošanā ir **140 daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas** (136 215 m²), no tām par 104 mājām (126 061 m²) apsaimniekošanas darbību veikšanu ir noslēgti sadarbības līgumi ar attiecīgo mājas dzīvokļu īpašnieku kopību, bet 36 mājas (10 154 m²) pārvaldīt un apsaimniekot GES ir deleģējusi GNP.

GES veic šādas funkcijas:

- kopīpašuma pārvaldīšanas plāna izstrādi, realizāciju un atskaišu sniegšanu;
- komunālo pakalpojumu piegādes organizēšanu;
- tehniskās palīdzības atbalstu 24 h diennaktī;
- namu konstrukcijas elementu un inženiertehnisko tīklu apsekošanu;
- maksājumu sadali, rēķinu sagatavošanu un piegādi īpašniekiem;
- finanšu un grāmatvedības uzskaites nodrošināšanu;
- juridisko atbalstu, lietvedību;
- kopīpašuma sapulču organizēšanu;
- atbalstu ikdienas apsaimniekošanas jautājumos – uzkopšana, būvdarbi, energoefektivitātes uzlabošanas projekti, u.tml.

Galvenie **ieguvēji** no GES sniegtajiem namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumiem ir daudzdzīvokļu dzīvojamo māju **dzīvokļu īpašnieki un iedzīvotāji**, jo namu pārvaldītāja un apsaimniekotāja pienākums ir nodrošināt dzīvojamās mājas uzturēšanu (fizisku saglabāšanu, t.i., tehnisko

apkopi, bojājumu/avāriju novēršanu, kārtējo remontu) atbilstoši normatīvo aktu prasībām; siltumenerģijas, dabasgāzes piegādi; ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu pieejamību; sadzīves atkritumu izvešanu; elektroenerģijas nodrošināšanu dzīvojamai mājai; ugunsdrošības prasību izpildi un citas pārvaldīšanas darbības, kas saistītas ar dzīvojamās mājas pārvaldīšanu un tiek veiktas atbilstoši dzīvojamās mājas īpašnieka gribai un maksātspējai.

Siltumenerģijas ražošana, pārvade un sadale

GES nodrošina siltumenerģijas ražošanu un piegādi Gulbenes novada Stradu pagastā, Stāķu un Šķieneru ciemos, un dzīvojamai mājai Raiņa ielā 44, Gulbenē.

Centralizētai siltumenerģijas apgādei Šķieneru ciemā ir pieslēgtas 7 daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas un 7 komercobjekti, bet Stāķu ciemā centralizēto siltumenerģijas apgādi izmanto 8 daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas un šādi objekti – Stāķu pirmsskolas izglītības iestāde, pamatskola, darbnīcas un sporta halle. Kopā tiek apkurināti ~20 000 m² un lietotājiem tiek piegādāta siltumenerģija ~4 500 MWh/gadā.

2023./2024. gada apkures sezonā siltumenerģijas apgādes pakalpojumus izmantoja **365 klienti**.

Ieguvumus GES siltumenerģijas apgādes pakalpojumu saņēmējiem, kas pieslēgušies centralizētajai siltumenerģijas apgādes sistēmai, veido **saņemtā siltumenerģija**, nav jāveic **lokālu siltumenerģijas apgādes risinājumu** izveide, kā arī nav jāveic siltumenerģijas iegūšanai nepieciešamo **izejvielu sagāde**.

2. TIRGUS RAKSTUROJUMS

2.1. Tirgus situācijas apraksts un konkurences aspekti ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu sniegšanā

Galvenie secinājumi

- Centralizēto ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu tirgū **ir konstatējama tirgus nepilnība**, jo konkrētajā administratīvajā teritorijā pastāv pieprasījums pēc ūdenssaimniecības pakalpojumiem, bet tajā nav citu komersantu, kuri varētu nodrošināt attiecīgu piedāvājumu, izņemot GES. Tirgus nepilnība **nav publiskas personas darbības sekas**.
- GES ūdensapgādes tarifs (1.45 EUR/m³), gan kanalizācijas pakalpojumu tarifs (2.10 EUR/m³) ir **līdzīgi kā citiem ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējiem** Vidzemē.
- GES **neizmanto publiskās personas resursus bez atlīdzības**. Publiskā persona neizmanto GES sniegtos pakalpojumus bez atlīdzības.
- No 2000. gada GES atjaunoto ūdensapgādes un kanalizācijas inženiertīklu **īpatsvars sasniedz 23%** no kopējā inženiertīklu garuma, kas ir zemāks nekā vidēji nozarē, tāpēc GES būtu nepieciešams uzlabot dzeramā ūdens un sadzīves notekūdeņu kanalizācijas tīklu stāvokli.

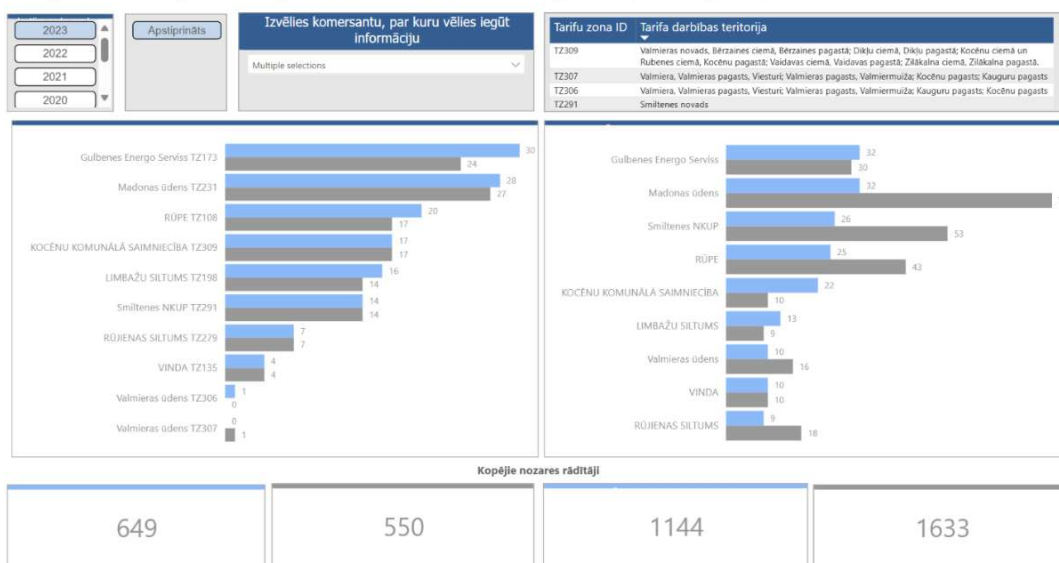
Tirgus situācijas raksturojums

Ūdenssaimniecības centralizēto pakalpojumu tirgus ir ierobežots attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas iespējām, jo, lai sniegtu centralizētus ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus, pakalpojumu sniedzējam ir **nepieciešama izbūvēta infrastruktūra** no pakalpojuma sniegšanas vietas līdz pakalpojuma saņēmējam. Tā rezultātā noteiktā ģeogrāfiskā un administratīvā teritorijā ir iespējams tikai viens centralizēto ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu sniedzējs noteiktas inženiertīklu infrastruktūras ietvaros. Alternatīvas infrastruktūras izveide nav samērīga ar pieprasījumu tirgū.

Attēlā zemāk apkopota informācija par ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējiem Vidzemē.

Attēls 4. Centralizēto ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēji Gulbenes novadā un apkārtējos novados

Nošķirto sistēmu, ūdens ieguves urbumu un kanalizācijas sūkņu staciju skaits

Datu avots: SPRK

Attēlā augstāk redzams, ka vienā administratīvajā teritorijā ir viens ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējs, kurš nodrošina centralizētus ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus administratīvās teritorijas ietvaros, un apsaimnieko attiecīgajās teritorijās esošās sistēmas, tai skaitā nošķirtas sistēmas. Tas norāda, ka ūdenssaimniecības centralizēto pakalpojumu tirgū ir izveidojies **dabiskais monopola stāvoklis**.

Lai vērtētu tirgus situāciju un analizētu piedāvājumu, tai skaitā cenas, var veikt ūdenssaimniecību tarifu savstarpēju salīdzināšanu. Ūdenssaimniecības tarifus apstiprina SPRK, kas veic arī tarifos iekļauto izmaksu analīzi. Tabulā zemāk ir apkopoti ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu tarifi, kurus apstiprinājusi SPRK konkrētam pakalpojumu sniedzējam Gulbenes novada teritorijā un apkārtējos novados.

Tabula 3. SPRK apstiprinātie ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifi (spēkā uz 01.12.2024.)

Pakalpojuma sniedzējs	Pakalpojumu sniegšanas administratīvā teritorija	Ūdensapgādes tarifs, EUR/m³, bez PVN	Kanalizācijas tarifs, EUR/m³, bez PVN
SIA "RŪPE"	Alūksnes novads	1.27	2.03
SIA "Gulbenes Energo Serviss"	Gulbenes novads – Gulbenes pilsēta, Beļavas pag., Daukstu pag., Druvienas pag., Galgauskas pag., Jaungulbenes pag., Lejasciema pag., Litenes pag., Lizuma pag., Līgo pag., Rankas pag., Stāmerienas pag., Stradu pag., Tirzas pag.	1.45	2.10
SIA "Smiltenes NKUP"	Smiltenes novads – Apes pilsēta; Smiltenes pilsēta; Bilskas ciems un Mēru ciems, Bilskas pag.; Blomes ciems, Blomes pag.; Vidzemes ciems, Brantu pag.; Drustu ciems, Drustu pag.; Gaujienas ciems, Gaujienas pag.; Grundzāles ciems, Grundzāles pag.; Launkalnes ciems un Silvas ciems, Launkalnes pag.; Palsmanes ciems, Palsmanes pag.; Raunas ciems un Rozes ciems, Raunas pag.; Brutuļu ciems un Kalnamuižas ciems, Smiltenes pag.; Trapenes ciems, Trapenes pag.; Variņu ciems, Variņu pag.	1.50	1.76
SIA "VINDA"	Cēsu novads – Cēsu pilsēta; Jāņmuižas ciems, Priekuļu pag.; Agras ciems, Drabešu pag.; Krīvu ciems un Rīdzenes ciems, Vaives pag.	1.31	0.94
SIA "Valmieras ūdens"	Valmieras pilsēta; Viesturu ciems un Valmiermuižas ciems, Valmieras pag.; Kauguru pag.; Kocēnu pag.	1.05	1.28
SIA "Kocēnu komunālā saimniecība"	Valmieras novads – Bērzaines pag.; Dikļu pag.; Kocēnu pag.; Vaidavas pag.; Zilākalna pag.; Burtnieku pag.; Ēveles ciems, Ēveles pag.; Matīšu pag.; Rencēnu ciems un Lizdēnu ciems, Rencēnu pag.; Valmieras pag.; Vecates ciems, Vecates pag.	1.92	2.89
PSIA "RŪJIENAS SILTUMS"	Valmieras novads – Mazsalacas pilsēta; Rūjienas pilsēta; Ipiķu ciems, Ipiķu pag.; Endzeles ciems, Jeru pag.; Lodes ciems, Lodes pag.; Mazsalacas pag.; Skaņkalnes ciems, Skaņkalnes pag.; Vīlpulkas ciems, Vīlpulkas pag.	1.76	2.54

SIA "LIMBAŽU SILTUMS"	Limbažu novads – Limbažu pilsēta, Katvaru pag., Limbažu pag., Pāles pag., Skultes pag., Umurgas pag., Vidrižu pag., Viļķenes pag.	1.31	1.69
SIA "Madonas ūdens"	Madonas novads – Madonas pilsēta; Lubānas pilsēta; Aronas pag.; Barkavas pag.; Kraukļu ciems, Cesvaines pag.; Dzelzavas pag.; Ērgļu ciems, Ērgļu pag.; Indrānu pag.; Lazdonas pag.; Liezēres pag.; Ļaudonas pag.; Mētrienas pag.; Ošupes pag.; Praulienas pag.; Sarkanu pag.	1.65	2.45

Datu avots: SPRK

No tabulā augstāk apkopotajiem datiem var konstatēt, ka pašreiz spēkā esošais ūdensapgādes tarifs dažādiem pakalpojumu sniedzējiem un dažādās administratīvajās teritorijās ir no 1.05 EUR/m³ (Valmieras pilsētā) līdz 1.92 EUR/m³ (Valmieras novadā), savukārt, kanalizācijas pakalpojumu tarifs no 0.94 EUR/m³ (Cēsu novadā) līdz 2.89 EUR/m³ (Valmieras novadā). Kā redzams, gan pašreizējais GES ūdensapgādes tarifs (1.45 EUR/m³), gan kanalizācijas pakalpojumu tarifs (2.10 EUR/m³) ir **līdzīgi kā citiem ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējiem** Vidzemē.

Tā kā ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu tarifi tiek aprēķināti atbilstoši SPRK metodikai,³¹ kas apstiprināta ar 14.01.2016. SPRK lēmumu Nr. 1/2 "Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika", tarifi veidojas no pakalpojuma pašizmaksas, tai skaitā, veiktajiem kapitālieguldījumiem. Attēlā zemāk ir redzama izmaksu struktūra iepriekš apskatītajiem ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu sniedzējiem.

Attēls 5. Ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju Vidzemē izmaksu sadalījums pa pozīcijām

Izmaksu dalījums pa izmaksu pozīcijām

Datu avots: SPRK

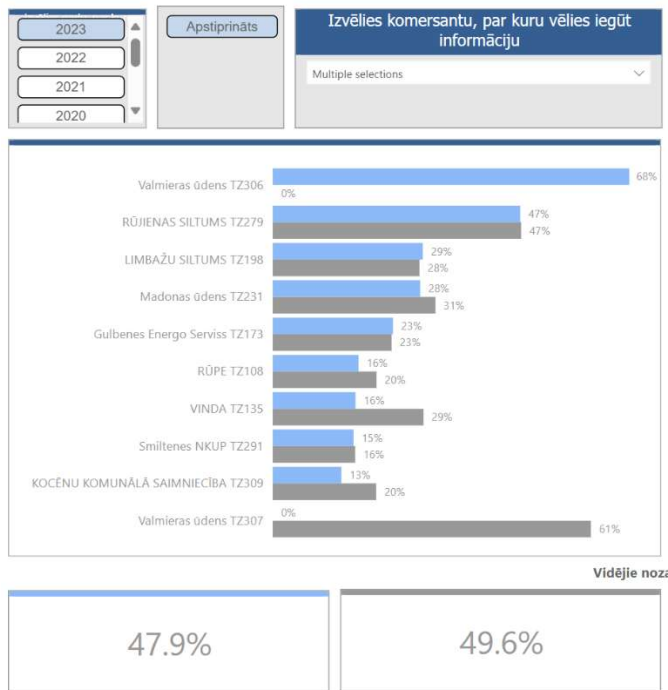
No attēlā augstāk iekļautās informācijas var konstatēt, ka gandrīz visiem pakalpojumu sniedzējiem būtisku tarifa daļu veido personāla izmaksas un kapitālieguldījumi, atsevišķos gadījumos pat sasniedzot 70% no kopējām izmaksām, piemēram, PSIA "RŪJENAS SILTUMS", SIA "Valmieras ūdens" un SIA "VINDA".

GES izmaksu dalījums pa izmaksu pozīcijām ir līdzsvarotāks salīdzinājumā ar citiem ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējiem Vidzemē. Apmēram trešo daļu no GES kopējām izmaksām veido personāla izmaksas, un citas izmaksas aptuveni vienādā apmērā veido kapitālieguldījumu, elektroenerģijas un pārējās izmaksas.

³¹ <https://likumi.lv/ta/id/279283-udenssaimniecibas-pakalpojumu-tarifu-aprekinasanas-metodika>

Atjaunoto inženiertīklu īpatsvars apskatītajiem pakalpojumu sniedzējiem redzams attēlā zemāk.

Atjaunoto inženiertīklu īpatsvars

Attēls 6. Ierīkoto un atjaunoto inženiertīklu īpatsvars ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju teritorijās

Datu avots: SPRK

GES gadījumā ir redzams, ka no 2000. gada atjaunoto ūdensapgādes un kanalizācijas inženiertīklu **īpatsvars sasniedz 23%** no kopējā inženiertīklu garuma. Tā kā vidējais atjaunoto inženiertīklu īpatsvars nozarē sasniedz 47-49% no kopējiem inženiertīkliem, tad GES būtu nepieciešams uzlabot dzeramā ūdens un sadzīves notekūdeņu kanalizācijas tīklu stāvokli.

Tirgus nepilnība

Centralizēto ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu tirgū **ir konstatējama tirgus nepilnība**, jo konkrētajā administratīvajā teritorijā pastāv pieprasījums pēc ūdenssaimniecības pakalpojumiem, bet tajā nav citu komersantu, kuri varētu nodrošināt attiecīgu piedāvājumu, izņemot GES. Tas ir saistīts ar tirgus barjerām ienākšanai šo pakalpojumu tirgū, jo pakalpojumu sniegšanai nepieciešama attiecīga infrastruktūra.

Lai izveidotu centralizēto ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo infrastruktūru, ir veiktas lielas finansiālas investīcijas. Arī šīs infrastruktūras uzturēšana un attīstība prasa lielas investīcijas. Augstais investīciju apjoms un ūdenssaimniecības nozares zemā rentabilitāte ir iemesli, kādēļ privātie komersanti nepiedāvā attiecīgos pakalpojumus konkrētajā tirgū. Tirgus nepilnība **nav publiskas personas darbības sekas**.

Ņemot vērā ūdenssaimniecības nozares specifiku un privāto komersantu neieinteresētību, kā arī faktu, ka ūdenssaimniecības pakalpojumi saskaņā ar VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punktu ir pakalpojumi, kas ir stratēģiski pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai, pašvaldība nav veikusi privāto tirgus dalībnieku komercdarbību veicinošus pasākumus ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu apsaimniekošanas jomā. Vienlaikus jānorāda, ka **alternatīvi tirgus nepilnības novēršanas instrumenti**, piemēram, kā brīvā tirgus izveides stimulēšana un konkurences attīstības barjeru likvidēšana, ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu tirgū **nepastāv**. Vērtējot stratēģisko pakalpojumu risku, kas saistīts ar pakalpojumu piegādes nepārtrauktības nodrošināšanu, var konstatēt, ka šo mērķi nav iespējams sasniegt citiem līdzekļiem.

Ietekme uz konkurenci

GES darbība **negatīvi neietekmē ūdenssaimniecības nozares jomas**, kurās pastāv privāto komersantu piedāvājums, kā arī nerada negatīvu ietekmi uz privātajiem komersantiem.

GES iesaiste komercdarbībā neabsorbē kapitālu un cilvēkresursus no citiem tirgiem, jo bieži pašvaldības kapitālsabiedrībā atalgojuma līmenis nesasniedz privātā sektora atalgojuma līmeni, tādēļ **tieša ietekme uz cilvēkresursu pārņemšanu nav novērojama**. Vienlaikus gan jāatzīmē, ka darbs pašvaldības kapitālsabiedrībā nodrošina cilvēkiem stabilitātes un drošības sajūtu, kas saistīts ar atalgojuma savlaicīgu izmaksu, nodokļu nomaksu, sociālajām garantijām.

Attiecībā uz GES sniegtajiem ūdenssaimniecības pakalpojumiem, kā jau iepriekš tika konstatēts, GES darbojas dabiskā monopola apstākļos, tāpēc definētajā tirgū **konkurence neeksistē**.

Attiecībā uz inovācijām nozarē var secināt, ka **inovācijas**, kas saistītas ar papildu pakalpojumiem ūdenssaimniecības pakalpojumu tirgū, **netiek ierobežotas**, un gluži pretēji - privātie komersanti var izstrādāt un ieviest inovatīvus risinājumus, piemēram, viedās tehnoloģijas, iesaistot sadarbībā GES kā ūdenssaimniecības infrastruktūras īpašnieku un pakalpojumu sniedzēju. Publiskai personai (pašvaldībai) ir svarīgi sniegt pakalpojumus iedzīvotājiem, kā arī juridiskām personām par iespējami zemākām cenām, ievērojot konkrētās pašvaldības iedzīvotāju intereses, tāpēc ieguldījumi attīstībā un inovācijās tiek veikti, ja tie dod tūlītēju ekonomisku efektu un nesadārdzina sniegto pakalpojumu.

Konkurences neitralitāte

Konkurences neitralitāte izpaužas kā četru principu ievērošana:

- 1) saimnieciskās darbības un publisko funkciju nodalīšana;
- 2) cenu noteikšana, balstoties uz izmaksām;
- 3) vienlīdzīga regulējuma nodrošināšana;
- 4) konkurenci veicinoša publisko iepirkumu organizēšana.

GES saimnieciskā darbība un publiskās **funkcijas ir nodalītas**. GES sniegtie ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi ir sabiedriskie pakalpojumi, kuru tarifus apstiprina SPRK. Atbilstoši tarifu izstrādes metodikai pakalpojumu cenā ietilpst pakalpojuma izmaksas un pieļaujama ierobežota apmēra peļņa pakalpojumu attīstībai, darbības rezervēm un apgrozāmo līdzekļu piesaistei nepieciešamie līdzekļi.

GES darbības finanšu analīze iekļauta izvērtējuma 3. nodaļā. Ņemot vērā, ka GES saimnieciskā darbība laika periodā no 2019. gada līdz 2022. gadam ir bijusi ar zaudējumiem, iespējams, ūdensapgādes un kanalizācijas tarifi šajā periodā ir bijuši zemāki nekā faktiskās izmaksas. Tomēr, ievērojot, ka GES 2022. gadā un 2023. gadā ir iesniegusi un SPRK ir apstiprinājusi jaunus ūdenssaimniecības tarifus, kā arī GES saimnieciskās darbības rezultāti 2023. gadā ir bijuši pozitīvi, var pieņemt, ka pašreizējie GES ūdensapgādes un kanalizācijas tarifi atbilst šī pakalpojuma faktiskajām izmaksām.

GES **neizmanto publiskās personas resursus bez atlīdzības**. Publiskā persona neizmanto GES sniegtos pakalpojumus bez atlīdzības.

GES definētajā pakalpojumu tirgū ir nodrošināts vienlīdzīgs regulējums. Priekšrocības kādam konkrētam tirgus dalībniekam netiek nodrošinātas.

Nevalstisko organizāciju viedoklis

Biedrība "**Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera**" 14.11.2024. telefonsarunā un 19.11.2024. e-pasta vēstulē informēja, ka LTRK viedokli par GNP līdzdalību SIA "Gulbenes Energo Serviss" nesniegs, un aicināja LTRK viedokli par dažādām nozarēm, kas jau iepriekš ir sniegts KP, meklēt KP interneta vietnē

sadaļā "Atzinumi par pašvaldības līdzdalību kapitālsabiedrībā"³², un "Apkopojumi par publisku personu līdzdalības kapitālsabiedrībās izvērtējumiem"³³, kuri arī ietver LTRK viedokli.

Vispārīgu viedokli par pašvaldības līdzdalību kapitālsabiedrībās sniedza biedrība "**Latvijas Pašvaldību savienība**", 06.04.2022. vēstulē Nr. 202204/SAN4773/NOS68, tostarp, norādot, ka:

- Tā kā pašvaldību kapitālsabiedrības ir izveidotas, ievērojot Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. pantā noteiktos mērķus, kā arī lai realizētu pašvaldības autonomās funkcijas, pilnīgu pašvaldības līdzdalības saglabāšanu vai nesaglabāšanu, var veikt tikai un vienīgi pati pašvaldība, **vadoties no tās teritorijā dzīvojošo iedzīvotāju vajadzībām un tirgus situācijas**.
- Ņemot vērā minēto un LPS darbības mērķus, diemžēl nevaram sniegt lūgto izvērtējumu, jo LPS rīcībā nav nepieciešamās informācijas. Jebkurā gadījumā LPS ieskatā pašvaldībām ir ne tikai tiesības, bet arī pienākums rūpēties par to, lai konkrētās teritorijas ikvienam iedzīvotājam būtu pieejami nepieciešamie pakalpojumi. **Pakalpojumu nodrošināšanas veida un formas izvēle** ir katras vienas pašvaldības domes kompetence.

Biedrība "**Latvijas Ūdensapgādes un kanalizācijas uzņēmumu asociācija**" 18.10.2024. vēstulē Nr. 10/04 sniedza viedokli par GNP līdzdalības saglabāšanu GES, tostarp, norādot, ka:

- GES veic darbības, kas atbilst Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta pirmās daļas 2. punktā noteiktajam gadījumam, kad publiska persona komercdarbību var veikt stratēģiski svarīgā nozarē, jo kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radīti pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai un izriet no pašvaldības vispārējiem stratēģiskajiem mērķiem ūdenssaimniecības pakalpojumu nodrošināšanā. Biedrības ieskatā kapitālsabiedrības tām noteiktos uzdevumus veic efektīvi, un tādējādi no sabiedrības interešu viedokļa - pašvaldības **līdzdalība kapitālsabiedrībās ir labākais risinājums**, un tas ir samērīgs sabiedrības labklājības veicināšanas veids.
- GES pamatdarbības pakalpojumi ir ūdenssaimniecības pakalpojumi (ūdens ieguve, attīrīšana un sadale, notekūdeņu savākšana un attīrīšana), un šo pakalpojumu sniegšana ir piesaistīta konkrētai lokālai teritorijai un infrastruktūrai – centralizētām ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmām. Biedrības rīcībā nav informācijas **par citiem tirgus dalībniekiem**, kuru kapacitāte būtu pietiekama ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanai atbilstoši normatīvo tiesību aktu prasībām Gulbenes novada apdzīvotajās vietās, kā arī nav iespējams izvērtēt alternatīvas tirgus iespējas tiešā veidā – lai gan tiesiskais regulējums neaizliedz tirgū ienākt arī citiem ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējiem, vienlaikus alternatīvas infrastruktūras izbūve, visticamāk, nav samērīga ar tirgus pieprasījumu un bieži nav iespējama vietas trūkuma dēļ.
- Biedrības ieskatā pašvaldībai ir nepieciešams **saglabāt dalību** ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējā uzņēmumā GES, nodrošinot normatīvo tiesību aktu prasībām atbilstošu, sabiedrībai pieejamu un ilgtspējīgu pašvaldības deleģēto autonomo pakalpojumu sniegšanu, kā arī atbilstošu pakalpojumu sniegšana ilgtermiņā, vienlaikus saglabājot ekonomiski pamatotu un samērīgu maksu par šiem pakalpojumiem, nav iespējama bez pašvaldības kā kapitāldaļu turētāja iesaistes kopējas teritorijas attīstības stratēģijas īstenošanā un finanšu resursu piesaistes nodrošināšanā.

³² <https://www.kp.gov.lv/lv/pasvaldibas-lidzdaliba-kapitalsabiedriba>

³³ <https://www.kp.gov.lv/lv/apkopojumi-par-publisku-personu-lidzdalibas-kapitalsabiedribas-izvertejumiem>

2.2. Tirgus situācijas apraksts un konkurences aspekti namu pārvaldīšanā un apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanā

Galvenie secinājumi

- Namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu tirgus darbojas **brīvā tirgus apstākļos**, kur mājas īpašnieks (daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieki) brīvi izvēlas un pieņem lēmumus par pakalpojumu sniedzēju, kas nodrošina nama pārvaldīšanu un apsaimniekošanu.
- Namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu tirgū **var konstatēt tirgus nepilnību**. Tirgus nepilnība **nav publiskas personas darbības sekas**.
- Esošais dzīvojamais fonds daudzviet ir ļoti sliktā stāvoklī, un tā iedzīvotāji nespēj nodrošināt nepieciešamos ieguldījumus dzīvojamo māju kapitālajā remontā. Tas **mazina privāto komersantu interesi** par pakalpojumu sniegšanu šajās vietās.
- Pašvaldības kapitālsabiedrības **nevar uzreiz pārtraukt** namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanu, tomēr vēlama sniegto pakalpojumu apjoma (apsaimniekojamo māju skaita) pakāpeniska samazināšana, nododot tās apsaimniekošanā privātajiem komersantiem, kuriem ir nepieciešamā kapacitāte un resursi šāda pakalpojuma kvalitatīvai nodrošināšanai.

Tirgus situācijas raksturojums

Namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas **pakalpojumu tirgus darbojas brīvā tirgus apstākļos**, kur mājas īpašnieks (daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieki) brīvi izvēlas un pieņem lēmumus par pakalpojumu sniedzēju, kas nodrošina nama pārvaldīšanu un apsaimniekošanu.

Likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju"³⁴ 50. panta septītā daļa nosaka, ka **pašvaldības pienākums ir pārvaldīt dzīvojamo māju** līdz tās pārvaldīšanas tiesību nodošanai dzīvokļu īpašnieku sabiedrībai vai ar dzīvokļu īpašnieku savstarpēju līgumu pilnvarotai personai, ja dzīvojamā mājā nav privatizēti visi privatizācijas objekti. Pienākums pārvaldīt dzīvojamo māju valsts dzīvojamās mājas valdītājam vai pašvaldībai ir arī tad, ja dzīvojamā mājā ir privatizēti visi privatizācijas objekti, bet nav sasaukta dzīvokļu īpašnieku kopsapulce saskaņā ar šā likuma 51. panta otro daļu.

Lielākā **nevalstiskā organizācija**, kas darbojas nekustamo īpašumu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas jomā, un kurā apvienojušies nozares uzņēmumi, ir biedrība "LATVIJAS NAMU PĀRVALDĪTĀJU UN APSAIMNIEKOTĀJU ASOCIĀCIJA"³⁵ (turpmāk – LNPA).

Izvērtējot LNPA biedru sarakstu, var konstatēt, ka, neskatoties uz namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu darbību brīvā tirgus apstākļos, tomēr vairākums LNPA biedru, kā arī nozarē darbojošos uzņēmumu, īpaši tie, kas darbojas ārpus Rīgas vai lielākajām Latvijas pilsētām, **pieder pašvaldībām**. Vienlaikus konstatējams, ka vairums novados pašvaldībai piederošais namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas uzņēmums ir vienīgais šādu pakalpojumu sniedzējs konkrētajā administratīvajā teritorijā, ja neskaita atsevišķas biedrības, kuras daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieki ir nodibinājuši savas mājas apsaimniekošanai un veic to paši.

Kā viens no iemesliem šādai situācijai nozarē jāmin daudzdzīvokļu dzīvojamo māju sliktais tehniskais stāvoklis. Līdz 1990. gadam būvētās dzīvojamās mājas pārsvarā ir **zemas kvalitātes**, energoneefektīvas, un jau būtiski nolietotās, tostarp, to inženierkomunikācijas. Šādu māju uzturēšana un apsaimniekošana no dzīvokļu īpašniekiem prasa papildu līdzekļus, kurus nepieciešams ieguldīt mājas renovācijā. Tomēr bieži dzīvokļu īpašnieki nevēlas vai finansiāli nav spējīgi ieguldīt papildu līdzekļus mājas tehniskā stāvokļa uzlabošanā. Tādēļ šādu māju apsaimniekošana nav pievilcīgs uzņēmējdarbības veids privātajiem

³⁴ <https://likumi.lv/ta/id/35770-par-valsts-un-pasvaldibu-dzivojamo-maju-privatizaciju>

³⁵ <http://www.lnpaa.lv/lv/>

komersantiem, un tie priekšroku dod tā saucamo "jauno projektu" apsaimniekošanai, jo to ēku tehniskais stāvoklis ir labs, kā arī šādu daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieku maksātspēja ir augstāka.

Gulbenes pilsēta un novads šajā ziņā ir bijis atšķirīgs no citiem novadiem, jo no 2011. gada Gulbenes pilsētā aktīvu darbību namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas tirgū veica **privātais komersants** – SIA "Energo pārvalde", kam izdevās pārliecināt un pārņemt pārvaldībā un apsaimniekošanā daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas Gulbenes pilsētā, un atsevišķas mājas arī Stradu, Beļavas, Jaungulbenes un Rankas pagastos, kā arī Balvu novadā. Diemžēl, SIA "Energo pārvalde" kļuva maksātnespējīga un 03.10.2019 tika izslēgta no UR Komercreģistra. Maksātnespējas procesā tika zaudēti arī dzīvokļu īpašnieku dzīvojamo māju uzkrājumi. Pašreiz Gulbenes pilsētā un novadā daudzdzīvokļu dzīvojamo māju apsaimniekošanu nodrošina GES, tostarp, mājām, kuras iepriekš pārvaldīja un apsaimniekoja SIA "Energo pārvalde".

Tirgus nepilnība

Namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas tirgū **var konstatēt tirgus nepilnību**, jo pakalpojumu piedāvājums ir ierobežots. Kaut arī nozarē darbojas privātie komersanti, tomēr atsevišķās vietās var būt apgrūtināta to pakalpojumu saņemšana, kas saistīta ar ekonomisko nepieejamību, nepietiekamu ģeogrāfisko pārklājumu u.tml.

Vairums no privātajiem komersantiem, kas sniedz namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumus, darbojas Rīgas valstspilsētā vai tās apkārtnē. Atsevišķi komersanti darbojas arī citās Latvijas lielākajās pilsētās, tomēr mazākās pilsētās un pagastos privātie komersanti savus pakalpojumus pārsvarā nepiedāvā. GES ir vienīgais namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējs Gulbenes pilsētā un tās apkārtnē. Atsevišķas daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas apsaimnieko paši dzīvokļu īpašnieki, kas izveidojuši dzīvokļu īpašnieku biedrības.

Jānorāda, ka namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšana **ekonomiski efektīvi ir iespējama**, ja konkrētajā ģeogrāfiskajā teritorijā ir vairākas apsaimniekojamās mājas. Tāpēc parasti nozarē darbojošās kompānijas savus pakalpojumus sniedz ierobežotā ģeogrāfiskā teritorijā, piemēram, atsevišķās pilsētās. Kā būtisks aspekts jāmin arī klientu maksātspēja, jo ārpus pilsētām iedzīvotāju maksātspējas līmenis var būt zemāks, kas **mazina privāto komersantu interesi** par pakalpojumu sniegšanu šajās vietās. Vienlaikus esošais dzīvojamais fonds daudzviet ir ļoti sliktā stāvoklī, un tā iedzīvotāji, neatkarīgi no īpašuma formas, nespēj nodrošināt nepieciešamos ieguldījumus dzīvojamo māju kapitālajā remontā.

Tirgus nepilnība **nav publiskas personas darbības sekas**. Privāto komersantu kapacitātes stiprināšanai un attīstībai ir nepieciešams ilgāks laiks, un attīstība norisinās pakāpeniski. Pašvaldībām piederošo uzņēmumu pakāpeniska iziešana no namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanas var **veicināt tirgus nepilnības novēršanu**. Ņemot vērā, ka lēmumu par namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēja izvēli daudzdzīvokļu dzīvojamo māju gadījumā pieņem dzīvokļu īpašnieku kopsapulce, šo lēmumu par mājas apsaimniekotāja maiņu no viena apsaimniekotāja (ja to pašreiz veic pašvaldības kapitālsabiedrība) uz citu apsaimniekotāju, pašvaldība nevar ietekmēt. Tomēr pašvaldība var organizēt iedzīvotāju tikšanos ar privātajiem komersantiem, kas sniedz namu apsaimniekošanas pakalpojumus, ar mērķi iepazīstināt iedzīvotājus ar citiem pakalpojumu sniedzējiem un veicināt dzīvokļu īpašnieku lēmumu pieņemšanu par apsaimniekotāju maiņu.

Kā atsevišķs aspekts jāņem vērā, ka dzīvokļu īpašnieki veido dzīvojamās mājas finanšu līdzekļu ilgtermiņa uzkrājumus apjomīgākiem remontdarbiem vai ēkas renovācijai. Dzīvokļu īpašniekiem, pirmšķietami, varētu likties **drošāk uzticēt šādu uzkrājumu pārvaldīšanu** un izlietošanu **pašvaldības kapitālsabiedrībai**, nekā uzkrājumus uzticēt privātam komersantam, kura atbildība ir ierobežota Komerclikumā noteiktajā apmērā. Bijušā privāta komersanta SIA "Energo pārvalde", kas sniedza namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumus Gulbenes pilsētā un apkārtnē, maksātnespēja noteikti neveicina dzīvokļu īpašnieku uzticību privātajiem komersantiem.

Vērtējot pašreizējo situāciju namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanas jomā, jāsecina, ka pašvaldības kapitālsabiedrības nevar uzreiz **pārtraukt šādu pakalpojumu sniegšanu**, tomēr vēlama to sniegto pakalpojumu apjoma (apsaimniekojamu māju skaita) pakāpeniska samazināšana, nododot tās apsaimniekošanu privātajiem komersantiem, kuriem ir nepieciešamā kapacitāte un resursi šāda pakalpojuma kvalitatīvai nodrošināšanai.

Ietekme uz konkurenci

Ja pašvaldības kapitālsabiedrība sniedz namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumus, lai nodrošinātu likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" prasību izpildi, tad to darbība negatīvi neietekmē privāto komersantu darbību nozarē, jo tiek izpildītas likumdošanā noteiktās funkcijas. Savukārt pēc īpašumtiesību iegūšanas dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieki paši var izvēlēties jebkuru savām prasībām atbilstošu mājas apsaimniekotāju. Tāpēc GES darbība **nerada negatīvu ietekmi** arī uz citiem tirgus dalībniekiem un konkurences procesu kopumā citos tirgos.

GES iesaiste komercdarbībā varētu absorbēt kapitālu un cilvēkresursus no citiem tirgiem, jo noteiktu amatu speciālistu un darbinieku pieejamība konkrētajā teritorijā varētu būt ierobežota. Tomēr bieži pašvaldības kapitālsabiedrībā atalgojuma līmenis nesasniedz privātā sektora atalgojuma līmeni, tādēļ **tieša ietekme uz cilvēkresursu pārņemšanu nav novērojama**. Vienlaikus gan jāatzīmē, ka darbs pašvaldības kapitālsabiedrībā nodrošina cilvēkiem stabilitātes un drošības sajūtu, kas saistīts ar atalgojuma savlaicīgu izmaksu, nodokļu nomaksu, sociālajām garantijām.

GES darbība **neierobežo privātā sektora inovācijas**. Inovatīvi risinājumi, tostarp saziņa ar iedzīvotājiem, pakalpojumu uzskaitē un norēķinos var būt viena no konkurences priekšrocībām, piedāvājot savus pakalpojumus daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašniekiem.

Konkurences neitralitāte

Namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojuma cena ir nosakāma, balstoties uz MK 11.07.2017. noteikumiem Nr.408 "Dzīvojamās mājas pārvaldīšanas un apsaimniekošanas maksas aprēķināšanas noteikumi".³⁶

Vērtējot GES saimnieciskās darbības rezultātus periodā no 2019. gada līdz 2023. gadam, var konstatēt, ka GES darbība šajā periodā ir bijusi ar zaudējumiem, izņemot 2023. gadu. Saskaņā ar GES sniegto informāciju kapitālsabiedrībai zaudējumus radījuši citi darbības virzieni, nevis namu pārvaldīšana un apsaimniekošana. Ņemot vērā, ka GES saimnieciskās darbības rezultāti 2023. gadā ir bijuši pozitīvi, var pieņemt, ka pašreizējā namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojuma cena atbilst šī pakalpojuma faktiskajām izmaksām.

GNP **nodrošina vienlīdzīgu regulējumu** visiem komersantiem, jo lēmumu par namu pārvaldītāja un apsaimniekotāja izvēli pieņem dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieki, un GNP šo lēmumu nevar ietekmēt.

GES pakalpojumu sniegšanā **neizmanto publiskās personas resursus bez atlīdzības**. Publiskā persona neizmanto GES sniegtos pakalpojumus bez atlīdzības.

Nevalstisko organizāciju viedoklis

Biedrība "**LATVIJAS NAMU PĀRVALDĪTĀJU UN APSAIMNIEKOTĀJU ASOCIĀCIJA**" 25.10.2024. vēstulē sniedza viedokli par GNP līdzdalības saglabāšanu GES, tostarp norādot, ka:

- LNPAA neveic pašvaldības kapitālsabiedrību ietekmes izvērtēšanu uz namu pārvaldīšanas pakalpojumu tirgu atsevišķā teritorijā. LNPAA var sniegt **vispārēju viedokli** par Gulbenes novada pašvaldības līdzdalības saglabāšanu SIA „Gulbenes Energo Serviss”.
- Latvijas normatīvie akti paredz dzīvokļu īpašnieku pienākumu un tiesības gan pārņemt māju kopīpašuma pārvaldīšanu no pašvaldības, gan **brīvi izvēlēties** kopīpašuma pārvaldīšanas pakalpojuma sniedzēju. Pašvaldības pienākums ir veicināt dzīvokļu īpašnieku iesaistīšanos māju kopīpašuma pārvaldīšanā un māju pārņemšanu no pašvaldības. LNPAA rīcībā nav ziņu, ka Gulbenes novada pašvaldība savai kapitālsabiedrībai dotu kādas dotācijas vai priekšrocības, līdz ar to tā darbojas brīvas konkurences apstākļos.
- No konkurences viedokļa apstāklim, ka pašvaldība ir kapitālsabiedrības īpašnieks namu pārvaldīšanas tirgū nav nozīmes, ja pašvaldības pārstāvēts uzņēmums strādā brīva tirgus

³⁶ <https://likumi.lv/ta/id/292334-dzivojamas-majas-parvaldisanas-un-apsaimniekosanas-maksas-aprekinasanas-noteikumi>

apstākļos, kur pieprasījumu pēc uzņēmuma sniegtā pakalpojuma **nosaka daudzdzīvokļu namu dzīvokļu** īpašnieki ne pašvaldība.

2.3. Tirgus situācijas apraksts un konkurences aspekti siltumenerģijas apgādes pakalpojumu sniegšanā

Galvenie secinājumi

- Siltumenerģijas ražošanas un pārvades pakalpojumu tirgus ir ierobežots attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas iespējām, jo, lai sniegtu centralizētus siltumenerģijas apgādes pakalpojumus, pakalpojumu sniedzējam ir **nepieciešama izbūvēta infrastruktūra**.
- GES nodrošina siltumenerģijas ražošanu un piegādi Gulbenes novada Stradu pagastā, Stāķu un Šķieneru ciemos, un dzīvojamai mājai Raiņa ielā 44, Gulbenē. Lietotājiem tiek piegādāta siltumenerģija ~4 500 MWh/gadā, un GES siltumenerģijas apgādes **tarifus apstiprina GNP**.
- Centralizētās siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tirgū **ir konstatējama tirgus nepilnība**, jo konkrētajā administratīvajā teritorijā pastāv pieprasījums pēc siltumenerģijas apgādes pakalpojumiem, bet tajā nav citu komersantu, kuri varētu nodrošināt attiecīgu piedāvājumu, izņemot GES. Tirgus nepilnība **nav publiskas personas darbības sekas**.
- GES darbība siltumenerģijas apgādes pakalpojumu nodrošināšanā **negatīvi neietekmē siltumenerģijas apgādes nozares jomas**, kurās pastāv privāto komersantu piedāvājums, jo GES sniegto siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tirgus ir ierobežots/definēts.
- Salīdzinot ar SPRK apstiprinātajiem siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifiem apkārtējos novados, var secināt, ka GES pakalpojumu **maksa ir līdzīga** kā citiem šādu pakalpojumu sniedzējiem Vidzemē.

Tirgus situācijas raksturojums

Siltumenerģijas ražošanas un pārvades pakalpojumu tirgus ir ierobežots attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas iespējām, jo, lai sniegtu centralizētus siltumapgādes pakalpojumus, pakalpojumu sniedzējam ir **nepieciešama izbūvēta infrastruktūra** no siltumenerģijas ražošanas vietas līdz pakalpojuma saņēmējam. Tā rezultātā noteiktas siltumenerģijas ražošanas un pārvades inženiertīklu infrastruktūras ietvaros iespējams tikai viens siltumapgādes pakalpojumu sniedzējs. Tas norāda, ka centralizētās siltumapgādes pakalpojumu tirgū ir **dabiskais monopola stāvoklis**.

Siltumenerģijas apgādes pakalpojumu sniegšanas procesā vienā teritorijā var darboties arī vairāki komersanti: centralizētās siltumapgādes sistēmas operators un neatkarīgie ražotāji.

Siltumenerģijas apgādes pakalpojums ir regulējams, ja kopējais siltumenerģijas apjoms ir lielāks par 5 000 MWh/gadā (mazās siltumapgādes sistēmas netiek regulētas, lai neuzliktu papildu administratīvo slogu siltumapgādes komersantiem un tādējādi nepalielinātu siltumapgādes izmaksas un tarifus).

GES nodrošina siltumenerģijas ražošanu un piegādi Gulbenes novada Stradu pagastā, Stāķu un Šķieneru ciemos, un dzīvojamai mājai Raiņa ielā 44, Gulbenē. Lietotājiem tiek piegādāta siltumenerģija ~4 500 MWh/gadā, tāpēc **GES nav jāreģistrējas** un jāiegūst SPRK licence, bet GES siltumenerģijas apgādes tarifus apstiprina GNP.

Siltumenerģijas apgādes pakalpojumu maksa Gulbenes novada Stradu pagasta Stāķu un Šķieneru ciemos 2024./2025. gada apkures sezonai **ir apstiprināta** ar Gulbenes novada pašvaldības domes 2024. gada 29. augusta lēmumu Nr. GND/2024/497 "Par SIA "Gulbenes Energo Serviss" siltumenerģijas apgādes pakalpojumu maksas apstiprināšanu Gulbenes novada Stradu pagasta Stāķu un Šķieneru ciemos" (protokols Nr.16; 55.p)³⁷, un ir spēkā no 2024.gada 1.oktobra:

- fiziskām personām 88.87 EUR/MWh + PVN 12%;
- juridiskām personām 88.87 EUR/MWh + PVN 21%.

³⁷ <https://www.gulbene.lv/lv/29082024-gulbenes-novada-pasvaldibas-domes-sedes-lemumi>

Salīdzinājumam SPRK apstiprinātie siltumenerģijas apgādes pakalpojumi tarifi³⁸ apkārtējos novados apkopotī tabulā zemāk.

Tabula 4. SPRK apstiprinātie siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifi (spēkā uz 27.12.2024.)

Pakalpojuma sniedzējs	Pakalpojumu sniegšanas administratīvā teritorija	Siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifs, EUR/MWh, bez PVN
SIA "Alūksnes enerģija"	Alūksnes pilsēta; Jaunlaicene, Jaunlaicenes pag.; Mālupe, Mālupe pag.	63.94
AS "Balvu Enerģija"	Balvu pilsēta	59.34
SIA "Smiltene CS"	Smiltenes pilsēta	98.65
SIA "Adven Latvia"	Cēsu pilsēta	72.00
SIA "Kocēnu komunālā saimniecība"	Vaidavas ciems, Valmieras nov.	106.83
SIA "Kocēnu komunālā saimniecība"	Rubenes ciems, Valmieras nov.	97.86
SIA "Kocēnu komunālā saimniecība"	Kocēnu ciems, Valmieras nov.	89.07
SIA "Valmieras ūdens"	Valmieras pilsēta	67.66
SIA "Madonas siltums"	Madonas pilsēta; Biksēres ciems, Sarkaņu pag.; Dzelzavas ciems, Dzelzavas pag.; Kusas ciems, Aronas pag.; Ozolu ciems un Lielzēres ciems, Liezēres pag.;	88.77
SIA "Adven Sigulda"	Siguldas pilsēta	93.55
SIA "Limbažu siltums"	Limbažu pilsēta; Umurgas ciems, Umurgas pag.	87.71

Datu avots: SPRK

Vērtējot GES siltumenerģijas apgādes pakalpojumu maksu salīdzinājumā ar SPRK apstiprinātajiem siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifiem apkārtējos novados, var secināt, ka GES pakalpojumu **maksa ir līdzīga** kā citiem šādu pakalpojumu sniedzējiem Vidzemē.

Tirgus nepilnība

Centralizētās siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tirgū **ir konstatējama tirgus nepilnība**, jo konkrētā administratīvajā teritorijā pastāv pieprasījums pēc siltumenerģijas apgādes pakalpojumiem, bet tajā nav citu komersantu, kuri varētu nodrošināt attiecīgu piedāvājumu, izņemot GES. Tas ir saistīts ar tirgus barjerām ienākšanai šo pakalpojumu tirgū, jo pakalpojumu sniegšanai nepieciešama attiecīga infrastruktūra.

Siltumenerģijas apgādes pakalpojums sastāv no vairākām komponentēm, kas ietver siltumenerģijas ražošanu, pārvadi un sadali. Tomēr, lai patērētājs saņemtu siltumenerģijas apgādes pakalpojumu, pakalpojuma sniedzējam jānodrošina visu minēto komponentu mijiedarbība. Tirgū ir novērojams **privāto komersantu interese par atsevišķām** pakalpojuma komponentēm – siltumenerģijas ražošanu un tirdzniecību, bet pārsvarā nav interese par siltumenerģijas pārvadi un sadali.

Lai izveidotu centralizētu siltumenerģijas apgādes sistēmu, ir jāveic lielas finanšu investīcijas. Arī šīs infrastruktūras uzturēšana un attīstība prasa investīcijas. Siltumenerģijas tarifi patērētājiem tiek apstiprināti SPRK, vai ar pašvaldības lēmumu un peļņas apjoms ir ierobežots. Augstais investīciju apjoms un

³⁸ <https://infogram.com/siltumenerģijas-apgades-pakalpojumu-tarifu-karte-1hxr4zloongo6yo?live>

siltumenerģijas apgādes nozares zemā rentabilitāte ir iemesli, kādēļ privātie komersanti nepiedāvā siltumenerģijas apgādes pakalpojumus konkrētajā tirgū. Tirgus nepilnība **nav publiskas personas darbības sekas**.

Ietekme uz konkurenci

GES darbība siltumapgādes pakalpojumu nodrošināšanā **negatīvi neietekmē siltumenerģijas ražošanas nozares jomas**, kurās pastāv privāto komersantu piedāvājums, kā arī nerada negatīvu ietekmi uz privātajiem komersantiem. GES darbība nerada negatīvu ietekmi arī uz citiem tirgus dalībniekiem un konkurences procesu kopumā citos tirgos, jo GES sniegto siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tirgus ir ierobežots/definēts.

GES iesaiste komercdarbībā neabsorbē kapitālu un cilvēkresursus no citiem tirgiem, jo bieži pašvaldības kapitālsabiedrībā atalgojuma līmenis nesasniedz privātā sektora atalgojuma līmeni, tādēļ **tieša ietekme uz cilvēkresursu pārņemšanu nav novērojama**. Vienlaikus gan jāatzīmē, ka darbs pašvaldības kapitālsabiedrībā nodrošina cilvēkiem stabilitātes un drošības sajūtu, kas saistīts ar atalgojuma savlaicīgu izmaksu, nodokļu nomaksu, sociālajām garantijām.

Attiecībā uz inovācijām siltumenerģijas ražošanas nozarē var secināt, ka **inovācijas**, kas saistītas ar papildu pakalpojumiem siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tirgū **netiek ierobežotas**. Publiskai personai (pašvaldībai) ir svarīgi sniegt pakalpojumus iedzīvotājiem, kā arī juridiskām personām, par iespējami zemākām cenām, ievērojot konkrētās pašvaldības iedzīvotāju intereses, tāpēc ieguldījumi attīstībā un inovācijās tiek veikti, ja tie dod tūlītēju ekonomisku efektu un nesadārdzina sniegto pakalpojumu. Sakarā ar tehnoloģiju attīstību, siltumenerģijas apgādes nodrošināšana kļūst efektīvāka, līdz ar to, tehnoloģiskie faktori uzverami kā potenciāli pozitīvi ārējās vides faktori. Tehnoloģiju attīstība prasa mazāku cilvēkresursu iesaisti, kas var nodrošināt pakalpojuma īstenošanu ar zemākām izmaksām. Tehnoloģiju attīstība ļauj samazināt izmaksas.

Konkurences neitralitāte

Vērtējot GES darbību, var konstatēt, ka kapitālsabiedrības saimnieciskā darbība un publiskās **funkcijas ir nodalītas**. GES sniegtie siltumenerģijas apgādes pakalpojumi ir sabiedriskie pakalpojumi, kuru maksu/tarifus apstiprina GNP. Atbilstoši tarifu izstrādes metodikai, pakalpojumu cenā ietilpst pakalpojuma izmaksas un pieļaujama ierobežota apmēra peļņa pakalpojumu attīstībai, darbības rezervēm un apgrozāmo līdzekļu piesaistei nepieciešamie līdzekļi. GES siltumenerģijas apgādes pakalpojumu grāmatvedības uzskaitē ir nodalīta.

GES saimnieciskā darbība laika periodā no 2019. gada līdz 2022. gadam ir bijusi ar zaudējumiem, iespējams, siltumenerģijas apgādes pakalpojumu maksa/cena šajā periodā ir bijusi zemāka nekā faktiskās izmaksas. Tomēr, ievērojot, ka 2024./2025. gada apkures sezonai ir apstiprināta jauna siltumenerģijas apgādes pakalpojumu maksa, kā arī GES saimnieciskās darbības rezultāti 2023. gadā ir bijuši pozitīvi, var pieņemt, ka maksa/cena atbilst šī pakalpojuma faktiskajām izmaksām.

GES **neizmanto publiskās personas resursus bez atlīdzības**. Publiskā persona neizmanto GES sniegtos pakalpojumus bez atlīdzības.

GES definētajā pakalpojumu tirgū ir nodrošināts vienlīdzīgs regulējums. Priekšrocības kādam konkrētam tirgus dalībniekam netiek nodrošinātas.

Nevalstisko organizāciju viedoklis

Biedrība "**Latvijas siltumuzņēmumu asociācija**" 17.10.2023. vēstulē Nr. 37-2024 sniedza viedokli par GNP līdzdalības saglabāšanu GES, tostarp norādot, ka:

- **Siltumapgāde ir stratēģiski svarīga nozare**, jo nodrošina sabiedrisko pakalpojumu – centralizētu siltumapgādi, ko regulē speciāli normatīvie akti, nosakot īpašas prasības pakalpojuma sniegšanai.
- Kapitālsabiedrības darbojas nozarē, kam **infrastruktūras attīstībai nepieciešami lieli kapitālieguldījumi ar ilgu atmaksāšanās laiku**. Šo projektu mērķis ir vides kvalitātes

saglabāšana, aizsardzība un uzlabošana. To rezultātā ir nodrošināta pieejamība kvalitatīviem siltumapgādes pakalpojumiem. Ar ES līdzfinansējumu realizētajiem projektiem ir 5 gadu pēcuzraudzības periods, kā laikā projektā radītais īpašums vai īpašums, kas guvis labumu projekta rezultātā, **nedrīkst mainīt īpašnieku** vai arī nedrīkst tikt iznomāts.

- Siltumapgāde ir nozare ar **augstu kvalitātes standartu** un **augstām vides prasībām**, jo patērētāji ir iedzīvotāji. Standarta pazemināšana nav pieļaujama. Likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” viens no mērķiem ir nodrošināt iespēju saņemt nepārtrauktus, drošus un kvalitatīvus pakalpojumus, kuru tarifi atbilst ekonomiski pamatotām izmaksām, kas nozīmē, ka siltumenerģijas ražošana, pārvade un sadale ir nozare, kurā ir nepieciešams augsts kvalitātes standarts.
- LSUA neveic CSA nozares konkurences apstākļu analīzi Latvijas pilsētās, kā arī **LSUA nav tiesīga izvērtēt un ietekmēt konkrētu uzņēmumu saimnieciskās darbības** ietekmi uz konkurences apstākļiem un pašvaldību lēmumus par līdzdalību nozares uzņēmumos. LSUA darbība ir vērsta uz centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes nozares attīstības veicināšanu, apzinot, apkopojot un izvērtējot viedokļus un priekšlikumus ar siltumapgādi un aukstumapgādi saistītos organizatoriskajos un tehniskajos jautājumos, kā arī veicot aktīvu darbu problēmu risināšanā, apkopojot un sagatavojot priekšlikumus valsts un pašvaldību institūcijām.

3. KAPITĀLSABIEDRĪBAS DARBĪBAS FINANSĒJUMS

Galvenie secinājumi

- **GES apgrozījums** periodā no 2019. gada līdz 2023. gadam katru gadu ir pieaudzis.
- GES darbība no 2019. gada līdz 2022. gadam ir bijusi **ar zaudējumiem**. Nepieciešams izvērtēt sniegto **pakalpojumu cenu atbilstību** pakalpojumu pašizmaksai.
- GES **pašu kapitāla** pieaugums ir saistīts ar ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanu atbilstoši tirgus cenām, kā arī dalībnieka ieguldījumiem GES pamatkapitālā.
- GES likviditātes koeficients ir tuvu, vai pārsniedz vērtību 1, kas norāda, ka uzņēmumam **nav problēmu nokārtot īstermiņa saistību maksājumus**.
- GES darbojas siltumenerģijas apgādes un ūdenssaimniecības jomās, kur pakalpojumu nodrošināšanai ir nepieciešami lieli ieguldījumi infrastruktūrā, tāpēc **aktīvu apgrozījuma** koeficients ir zems.
- GES ievēro **ilgtermiņa ieguldījumu finansēšanas principus**, t.i., ilgtermiņa ieguldījumi tiek finansēti ar pašu kapitāla un ilgtermiņa saistībām.
- GES nesaņem no pašvaldības vai valsts budžeta regulāras **dotācijas zaudējumu segšanai**.
- GES ir īstenojusi vairākus **ES struktūrfondu** līdzfinansētus projektus. Īstenoto projektu **pēcuzraudzības periods** turpinās 5 gadus pēc projekta pabeigšanas.
- GES vidēja termiņa darbības stratēģijai 2022.-2025. gadam, kā arī GES saimnieciskās darbības budžetam 2024. gadam **investīciju plāns nav pievienots**. Plānotās investīcijas siltumenerģijas apgādes un ūdenssaimniecības pakalpojumu nodrošināšanai, kas attiecināmas uz GES darbību, iekļautas **GNP aktualizētajā Investīciju plānā 2022.–2024. gadam**.

GES darbības finanšu analīze

GES darbības finanšu rezultāti no 2019. gada līdz 2023. gadam apkopoti tabulā zemāk.

Tabula 5. GES darbības rezultāti (2019. - 2023. gads)

Finanšu pārskata pozīcija	2019. gads ³⁹ (EUR)	2020. gads ⁴⁰ (EUR)	2021. gads ⁴¹ (EUR)	2022. gads ⁴² (EUR)	2023. gads ⁴³ (EUR)
Neto apgrozījums	1 070 349	1 179 210	1 555 123	1 952 075	2 100 410
Peļņa / zaudējumi	-159 424	-232 986	-117 359	-253 849	16 941
Ilgtermiņa ieguldījumi	5 911 847	7 275 325	7 646 379	8 943 989	9 345 130
Apgrozāmie līdzekļi	804 415	1 057 296	1 488 548	1 554 872	1 441 990
Aktīvu kopsumma	6 716 262	8 332 621	9 134 927	10 498 861	10 787 120
Pašu kapitāls	5 072 961	5 771 447	5 972 380	7 174 815	7 720 608
Ilgtermiņa kreditori	817 088	1 325 159	1 752 866	1 726 375	1 905 801
Īstermiņa kreditori	826 213	1 236 015	1 409 681	1 597 671	1 160 711

Datu avots: GES

³⁹ GES 2019. gada pārskats publiski nav pieejams

⁴⁰ GES 2020. gada pārskats publiski nav pieejams

⁴¹ GES 2021. gada pārskats publiski nav pieejams

⁴² http://www.geserviss.lv/wp-content/uploads/2023/05/Gada-parskats_GES_2022.pdf

⁴³ http://www.geserviss.lv/wp-content/uploads/2024/03/GES-Gada-parskats_2023-.pdf

No tabulā augstāk iekļautās informācijas var secināt, ka **GES apgrozījums** apskatītajā periodā katru gadu ir pieaudzis, un 2023. gadā ir gandrīz dubultojies, salīdzinot ar 2019. gadu. Apgrozījuma pieaugums ir saistīts gan ar ieņēmumu no sniegtajiem pakalpojumiem palielināšanos, gan ar 2021. gadā veikto reorganizāciju, kuras rezultātā GES kā iegūstošai sabiedrībai tika pievienota sabiedrība ar ierobežotu atbildību "ALBA". 2022. gada 1. aprīlī stājas spēkā arī jaunie GES ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifi.

GES darbība visā periodā no 2019. gada līdz 2022. gadam ir bijusi **ar zaudējumiem**. Šajā periodā kopā zaudējumi pārsnieguši 750 tūkstošus eiro. Saskaņā ar GES sniegto informāciju zaudējumu galvenie iemesli ir saistīti ar ilgstoši neatbilstošiem pakalpojumu tarifiem, kā arī ieguldījumiem pakalpojumu sniegšanas infrastruktūrā. 2023. gadu GES ir noslēgusi ar peļņu.

GES **ilgtermiņa ieguldījumu** vērtība ir pieaugusi. Pieaugums saistīts ar ieguldījumiem pakalpojumu sniegšanas infrastruktūrā, kā arī pamatlīdzekļu pārvērtēšanu pēc tirgus cenām.

Arī GES **pašu kapitāla** pieaugums ir saistīts ar ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanu atbilstoši tirgus cenām, kā arī dalībnieka ieguldījumiem GES pamatkapitālā.

GES **ilgtermiņa saistības** veido piesaistītais ilgtermiņa finansējums ilgtermiņa ieguldījumu veikšanai. Ilgtermiņu saistību pieaugums saistīts ar GES īstenotajiem ES struktūrfondu līdzfinansētajiem projektiem, kā arī citiem attīstības projektiem. GES ir piedalījies arī daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku energoefektivitātes paaugstināšanas un renovācijas projektu finansēšanā. Šo ieguldījumu nodrošinājums ir prasījuma tiesības uz iekārtēšanas brīdi, kā arī lietu kopības nākamās sastāvdaļas, tostarp, dzīvokļu īpašnieku apsaimniekošanas maksa.

Savukārt GES **īstermiņa saistības** pēdējo piecu gadu periodā ir gan pieaugušas, gan samazinājušās. Īstermiņu saistību izmaiņas ir ietekmējuši īstenotie ES struktūrfondu līdzfinansētie projekti. GES īstermiņa saistības ir atkarīgas arī no apsaimniekojamo dzīvojamo māju uzkrājumu summas un tās izlietojuma.

GES darbības finanšu analīze par periodu no 2019. gada līdz 2023. gadam ir apkopota tabulā zemāk.

Tabula 6. GES darbības finanšu analīze (periods 2019. - 2023. gads)

Finansiālo rezultātu rādītājs	2019. gads	2020. gads	2021. gads	2022. gads	2023. gads
Likviditāte	0.97	0.86	1.06	0.97	1.24
Apgrozāmo līdzekļu kustība	1.33	1.12	1.04	1.26	1.46
Aktīvu apgrozījums	0.16	0.14	0.17	0.19	0.19
Finanšu līdzsvara koeficients	1.32	1.44	1.53	1.46	1.40
Ilgtermiņa aktīvi pret pašu kapitālu un ilgtermiņa saistībām	1.00	1.03	0.99	1.00	0.97
Rentabilitāte (%)	-14.89	-19.76	-7.55	-13.00	0.81
Kapitāla atdeve, ROE (%)	-3.14	-4.04	-1.97	-3.54	0.22

Datu avots: CSE COE

Likviditātes koeficients norāda, vai uzņēmums var nosegt savas īstermiņa saistības, kā arī uz īstermiņa finansiālajiem riskiem, ja tādi rodas. GES likviditātes koeficients visā apskatītajā periodā ir tuvu, vai pārsniedz vērtību 1, kas norāda, ka uzņēmumam **nav problēmu nokārtot īstermiņa saistību maksājumus**.

Apgrozāmo līdzekļu kustības koeficients norāda, cik efektīvi uzņēmums izmanto tam esošos resursus. Augsts koeficients norāda, ka uzņēmumam ir nepietiekams apgrozāmo līdzekļu daudzums, turpretī zems koeficients var norādīt uz esošo apgrozāmo līdzekļu neefektīvu izmantošanu. No tabulas augstāk var konstatēt, ka GES **apgrozāmo līdzekļu kustības koeficients** ir zems, kas norāda uz apgrozāmo līdzekļu, īpaši naudas līdzekļu, izmantošanas efektivitātes paaugstināšanas iespējām. Tomēr jānorāda uz GES darbību namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu jomā, tai skaitā dzīvokļu īpašnieku uzkrājumu administrēšanu, kā rezultātā GES ir jānodrošina dzīvokļu īpašnieku uzkrājumu neaizskaramība

(izmantošana tikai atbilstoši dzīvokļu īpašnieku lēmumiem). Tas ietekmē GES aktīvu apgrozījumu un šī koeficienta vērtību.

Zems aktīvu apgrozījuma koeficients norāda, ka GES ir veiktas lielas investīcijas infrastruktūrā. Citos gadījumos varētu uzskatīt, ka investīcijas bijušas pārāk lielas un daļu no pamatlīdzekļiem vajadzētu likvidēt, tomēr konkrētajā gadījumā jāņem vērā, ka GES darbojas siltumenerģijas apgādes un ūdenssaimniecības jomās, kurā pakalpojumu nodrošināšanai ir nepieciešami **lieli ieguldījumi** infrastruktūrā.

Attiecībā uz kapitāla struktūras analīzi un ilgtermiņa aktīvu pret pašu kapitālu novērtējumu, jānorāda, ka bilances 'zelta likums' paredz, ka ilgtermiņa ieguldījumus jāfinansē no pašu kapitāla. Pašu kapitāla vērtība, kas nesedz visus ilgtermiņa ieguldījumus, liecina par racionālu pašu kapitāla izmantošanu, ja ilgtermiņa ieguldījumi tiek finansēti no pašu kapitāla un ilgtermiņa saistībām. Savukārt apgrozāmie līdzekļi tiek finansēti no īstermiņa saistībām. Kopumā GES ievēro **ilgtermiņa ieguldījumu finansēšanas principus**.

Uzņēmuma rentabilitāte norāda uz uzņēmuma darbības efektivitāti un cik sniegto pakalpojumu cenas ir atbilstošas tirgus stāvoklim, kā arī to, vai ražošanas izmaksas ir atbilstošā līmenī. GES darbība laikā no 2019. gada līdz 2022. gadam ir bijusi ar zaudējumiem, tāpēc GES nepieciešams izvērtēt sniegto **pakalpojumu cenu atbilstību** pakalpojumu pašizmaksai.

Analizējot GES ieguldītā kapitāla atdevi, jākonstatē, ka kopumā uzņēmuma īpašnieku **ieguldītais kapitāls tiek izmantots neefektīvi**, jo uzņēmuma zaudējumi apskatītajā periodā pārsniedz gūto peļņu, un tas nozīmē, ka tiek zaudēts īpašnieku ieguldītais kapitāls. Tomēr jāņem vērā, ka GES īpašnieks ir pašvaldība un ka GES darbības galvenais mērķis nav īpašnieku kapitāla pieauguma nodrošināšana.

Kapitālsabiedrības darbības finansēšanas avots

Galvenais GES darbības finansēšanas avots ir **ieņēmumi no pamatdarbības**.

GES nesaņem no pašvaldības vai valsts budžeta regulāras **dotācijas zaudējumu segšanai**. Atsevišķas dotācijas no pašvaldības tika saņemtas 2020. un 2021. gadā (attieciņi 7 627 EUR un 31 790 EUR), kas bija saistītas ar mazuta piesārņojuma likvidēšanu Šķieneru katlu mājas teritorijā Stradu pagastā.

Pašvaldība ir veikusi vairākus **ieguldījumus GES pamatkapitālā**. Pašvaldības veiktie ieguldījumi GES pamatkapitālā laika periodā no 2019. - 2023. gadam apkopoti tabulā zemāk.

Tabula 7. Pašvaldības ieguldījumi GES pamatkapitālā 2019. - 2023. gadā

Gads	Pamatkapitāla izmaiņas (EUR)	Pamatkapitāls perioda beigās (EUR)	Komentārs
2019. gads	3 527 500	4 872 601	Naudas līdzekļu ieguldījums 6 470 EUR Mantiskais ieguldījums 3 521 030 EUR (ūdenssaimniecības infrastruktūra Gulbenes novada Daukstu, Līgo, Jaungulbenes, Galgauskas, Druvienas, Tirzas, Beļavas, Lejasciema, Lizuma, Rankas pagastos; apkures katls)
2020. gads			Pamatkapitāla palielināšana nav veikta
2021. gads	373 700	5 246 301	Naudas līdzekļu ieguldījums 35 000 EUR Mantiskais ieguldījums 338 700 EUR (ūdenssaimniecības infrastruktūra)
2022. gads	610 997	5 857 298	Mantiskais ieguldījums 610 997 EUR (ūdenssaimniecības infrastruktūra, kapitalizētas prasījuma tiesības)
2023. gads			Pamatkapitāla palielināšana nav veikta

Datu avots: GES

Pašvaldības veiktie ieguldījumi GES pamatkapitālā, galvenokārt, saistīti ar Gulbenes novada administratīvajā teritorijā esošās ūdenssaimniecības infrastruktūras, kura atradās GNP bilancē, nodošanu GES bilancē. Publisko līdzekļu ieguldījums pamatkapitālā un attīstībā tiek iekļauts GES pakalpojumu pašizmaksā, kā infrastruktūras izmaksas (nolietojums).

GES ir īstenojusi vairākus **ES struktūrfondu** līdzfinansētus projektus. Tabulā zemāk uzskaitīti GES īstenotie infrastruktūras projekti.

Tabula 8. GES īstenotie ES struktūrfondu līdzfinansētie projekti

Projekta nosaukums un numurs	Īstenošanas periods
"Centralizētās siltumapgādes sistēmas energoefektivitātes uzlabošana Gulbenes novada Stradu pagastā" ⁴⁴ , projekta Nr. 4.3.1.0/17/A/080	2018-2020
"Centralizētās siltumapgādes sistēmas ražošanas avota efektivitātes paaugstināšana Gulbenes novada Stradu pagastā" ⁴⁵ , projekta Nr. 4.3.1.0/17/A/081	2018-2021
"Infrastruktūras uzlabošana uzņēmējdarbības attīstībai Šķieneros", projekta Nr. 5.6.2.0/22/I/010	2021-2022

Datu avots: GES

Tabulā augstāk uzskaitītajiem GES īstenojamiem ES struktūrfondu līdzfinansētajiem projektiem **pēcuzraudzības periods** turpinās 5 gadus pēc projekta pabeigšanas. Saņemtais ES struktūrfondu līdzfinansējums tiek pakāpeniski pārņemts uz peļņas vai zaudējumu aprēķina ieņēmumiem pamatlīdzekļu atlikušajā derīgās lietošanas laikā.

GES vidēja termiņa darbības stratēģijai 2022.-2025. gadam, kā arī GES saimnieciskās darbības budžetam 2024. gadam **investīciju plāns nav pievienots**. Investīcijas siltumenerģijas apgādes un ūdenssaimniecības infrastruktūrā tiek plānotas ciešā sadarbībā ar GNP.

Gulbenes novada attīstības programma 2018.-2024. gadam ietver aktualizētu Investīciju plānu 2022.–2024. gadam⁴⁶. Tabulā zemāk ir iekļautas **GNP plānotās investīcijas** siltumenerģijas apgādes un ūdenssaimniecības pakalpojumu nodrošināšanā, kas attiecināmas uz GES darbību.

Tabula 9. GNP plānotās investīcijas siltumenerģijas apgādes un ūdenssaimniecības infrastruktūrā, kas attiecināmas uz GES darbību 2022.-2027. gadā

Projekta nosaukums	Indikatīvā summa (EUR)	Plānotie darbības rezultāti un to rezultatīvie rādītāji	Plānotais projekta realizācijas laiks (gads)
Uzņēmējdarbības publiskās infrastruktūras uzlabošana Dzelzceļa ielā un Viestura ielā	3 112 629	Atjaunots Viestura ielas segums ~1,6km garumā, atjaunots Dzelzceļa ielas segums ~1.43km garumā. Izveidoti velo celiņi, apvienoti ar gājēju ietvēm. Jaunu lietus ūdens novades sistēmu izbūve, ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu izbūve, kā arī ielas apgaismojuma tīkla atjaunošana. Viestura ielā ieviesta vides pieejamība, soliņu ievietošana gājēju ietves malās un autostāvvietu izveide.	2024-2026*
Uzņēmējdarbības attīstība Gulbenes pilsētā	2 077 091	Pārbūvēti Vītolu, Kalna un Raiņa ielas posmi ~1000m; izbūvēti ūdensvada un kanalizācijas tīkli; ierīkots	2024-2027*

⁴⁴ <https://www.esfondi.lv/istenotie-projekti/4-3-1-0-17-a-080>

⁴⁵ <https://www.esfondi.lv/istenotie-projekti/4-3-1-0-17-a-081>

⁴⁶ <https://www.gulbene.lv/lv/gulbenes-novada-attistibas-programma-2018-2024gadam>

		apgaisojums. Darba algu fonda pieaugums privātajos komersantos 882764 EUR, komersantu privātās nefinanšu investīcijas nemateriālajos ieguldījumos un pamatlīdzekļos 1177019 EUR, komersantu skaits, kuri guvuši labumu no attīstītās publiskās infrastruktūras - vismaz 1.	
Infrastruktūras izbūve degradēto ražošanas teritoriju revitalizēšanai pie Dūnu ielas.	1 165 000	Radītas 16 darba vietas, veiktas investīcijas 990250 EUR apmērā. 1)Pārbūvēta iela 825 m garumā ar melno segumu, atrisināta ūdens novade; 2)Izbūvēti ūdensvada un kanalizācijas tīkli; 3) Nojauktas būves, atrisināta ūdens novades sistēma, un labiekārtota teritorija jaunai apbūvei 2,5 ha platībā.	2023-2024*
Infrastruktūras uzlabošana plānotajai ražošanas teritorijai pie Ošu ielas Gulbenē.	301 360	Radītas 4 darba vietas, piesaistītas privātās investīcijas 256156 EUR apmērā. 1)Izbūvēta iela 147 m ar melno segumu; 2)Izbūvēti ūdensvada un kanalizācijas tīkli 274 m garumā; 3)Sakārtota teritorija 2.97 ha platībā, atrisināta ūdens novade; 4) Izbūvēts elektroenerģijas pieslēgums.	2023-2024*
Gulbenes novada centralizētās kanalizācijas un ūdensvada tīklu paplašināšana	300 000	Izbūvēti ūdensvada un kanalizācijas tīkli.	2022-2024
Centralizētā kanalizācijas tīkla izveide Tirzas ciemā	200 000	Izbūvēts kanalizācijas tīkls.	2024
Degradētās teritorijas revitalizēšana perspektīvajā industriālajā zonā Nākotnes ielā 9, Gulbenē	3 877 000	Radītas 54 darba vietas vai veiktas investīcijas 3295450 EUR apmērā. 1) Ūdensvada un kanalizācijas sistēmas izbūve 150 m, izbūvēti hidranti; 2) Izbūvēts siltumapgādes tīkls 100 m; 3) Izbūvēts elektroapgādes pieslēgums; 4)Labiekārtota teritorija 8,5 ha platībā, atrisināta ūdens novade; 5)Izbūvēts divstāvēgs paviljons 2000 m2 platībā; 6) Izbūvēta jauna iela 530 m garumā; 7) Pārbūvēta iela 1.380 km garumā un pašvaldības ceļš Nr. 12-1. 1 Litenes iela – Balvu šoseja 0.230 km garumā.	2024*

* Projekts īstenojams tikai ar ES vai citu ārēju finanšu atbalstu

Datu avots: Gulbenes novada attīstības programma 2018.-2024. gadam, aktualizēts Investīciju plāns 2022. – 2024. gadam

4. IESPĒJAMIE RISKI PAKALPOJUMU NODOŠANAI PRIVĀTAJAM SEKTORAM

Galvenie secinājumi

- Kā būtiskākie riski attiecībā uz GES sniegtajiem **ūdenssaimniecības** un **siltumenerģijas apgādes** pakalpojumiem tiek identificēti: a) pārtraukumi pakalpojumu pieejamībā, b) pakalpojumu kvalitātes pazemināšanās. Minētie riski var radīt apdraudējumu iedzīvotāju pamatvajadzībām un veselībai, tāpēc var uzskatīt, ka iestāšanās gadījumā tie radītu **lielāku zaudējumu patērētājam nekā publiskas personas darbības turpināšana tirgū**.
- Attiecībā uz GES sniegtajiem namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumiem, **netiek identificēti būtiski riski** pakalpojumu nodošanai privātajam sektoram, kuru iestāšanās gadījumā tie radītu lielāku zaudējumu patērētājam nekā publiskas personas darbības turpināšana tirgū.

Iespējamie riski pakalpojumu nodošanai privātajam sektoram tiek analizēti katram GES darbības virzienam.

Ūdenssaimniecības pakalpojumi

Tabulā zemāk ir apkopoti iespējamie riski, kas pastāv, nododot ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu privātajam sektoram.

Tabula 10. GES ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanas nodošanas privātajam sektoram riski

Risks	Ietekme uz sabiedrības interesēm	Iespējamās ilgtermiņa sekas uz patērētājiem	Iespējamie riska mazināšanas pasākumi
Pārtraukumi pakalpojuma pieejamībā	Būtiska	Apdraudējums iedzīvotāju veselībai	Iesaistīšanās avāriju novēršanā
Pakalpojuma kvalitātes pazemināšanās	Būtiska	Apdraudējums iedzīvotāju veselībai, videi	Pastiprināta pakalpojumu kvalitātes uzraudzība
Pakalpojuma cenas pieaugums	Vidēji būtiska	Ekonomisks apdraudējums iedzīvotājiem	Riska mazināšana nav iespējama, jo tarifus nosaka SPRK
Nepietiekami ilgtermiņa ieguldījumi infrastruktūras attīstībā	Vidēji būtiska	Apdraudējums pakalpojuma pieejamībai un kvalitātei	Pašvaldības atbalsts ilgtermiņa ieguldījumiem nav iespējams

Datu avots: CSE COE

Viens no būtiskākajiem riskiem tiek identificēts – pārtraukumi ūdenssaimniecības pakalpojumu pieejamībā, gadījumā, ja privātais komersants nespēj nodrošināt šos pakalpojumus pilnā apmērā, vai viņam nepietiek resursu, tai skaitā finanšu līdzekļu infrastruktūras uzturēšanai, tai skaitā avāriju un bojājumu ātrai novēršanai.

Otrs būtisks risks uzskatāms – pakalpojumu kvalitātes pazemināšanās, ko var izraisīt nepietiekami resursi, tai skaitā finanšu līdzekļi infrastruktūras uzturēšanai labā tehniskā stāvoklī, kā arī kvalitātes nodrošināšanas pasākumu pilnvērtīgai veikšanai.

Minētie riski var radīt apdraudējumu iedzīvotāju veselībai un videi, tāpēc var uzskatīt, ka iestāšanās gadījumā tie radītu **lielāku zaudējumu patērētājam nekā publiskas personas darbības turpināšana tirgū.**

Siltumenerģijas ražošana, pārvade un sadale

Tabulā zemāk ir apkopoti iespējamie riski, kas pastāv, nododot **siltumenerģijas apgādes pakalpojumu**, tostarp siltumenerģijas pārvadi un sadali, sniegšanu privātajam sektoram.

Tabula 11. GES siltumapgādes pakalpojumu sniegšanas nodošanas privātajam sektoram riski

Risks	Ietekme uz sabiedrības interesēm	Iespējamās ilgtermiņa sekas uz patērētājiem	Iespējamie riska mazināšanas pasākumi
Pārtraukumi pakalpojuma pieejamībā	Būtiska	Apdraudējums iedzīvotāju pamatvajadzībām un veselībai	Iesaistīšanās avāriju novēršanā
Pakalpojuma kvalitātes pazemināšanās	Būtiska	Apdraudējums iedzīvotāju pamatvajadzībām un veselībai	Pastiprināta pakalpojumu kvalitātes uzraudzība
Pakalpojuma cenas pieaugums	Vidēji būtiska	Ekonomisks apdraudējums iedzīvotājiem	Riska mazināšana nav iespējama, jo tarifus nosaka GNP atbilstoši metodoloģijai
Nepietiekami ilgtermiņa ieguldījumi infrastruktūras attīstībā	Vidēji būtiska	Apdraudējums pakalpojuma pieejamībai un kvalitātei	Pašvaldības atbalsts ilgtermiņa ieguldījumiem atkarīgs no pašvaldības iesaistes formas

Datu avots: CSE COE

Kā viens no būtiskākajiem riskiem tiek identificēts – pārtraukumi siltumenerģijas apgādes pakalpojumu pieejamībā, gadījumā, ja privātais komersants nespēj nodrošināt šos pakalpojumus pilnā apmērā vai tam nepietiek resursu, tai skaitā finanšu līdzekļu, infrastruktūras uzturēšanai, tai skaitā avāriju un bojājumu ātrai novēršanai.

Kā otrs būtisks risks uzskatāms – pakalpojumu kvalitātes pazemināšanās, ko var izraisīt nepietiekami resursi, tai skaitā finanšu līdzekļi, infrastruktūras uzturēšanai labā tehniskā stāvoklī, kā arī kvalitātes nodrošināšanas pasākumu pilnvērtīgai veikšanai.

Minētie riski var radīt apdraudējumu iedzīvotāju pamatvajadzībām (pēc siltuma) un veselībai, tāpēc var uzskatīt, ka iestāšanās gadījumā tie radītu **lielāku zaudējumu patērētājam nekā publiskas personas darbības turpināšana tirgū.**

Vērtējot riskus attiecībā tikai uz **siltumenerģijas ražošanas nodošanu** privātajam sektoram, to vērtība ir zemāka, jo risku iestāšanās varbūtība ir zemāka. Vienlaikus pašvaldībai ir plašākas iespējas šo risku mazināšanai. Tāpēc siltumenerģijas ražošanas pilnīga vai daļēja nodošana privātajam sektoram ir **izvērtējama katram konkrētam gadījumam.**

Namu pārvaldīšana un apsaimniekošana

Izvērtējot GES sniegtos namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumus,⁴⁷ **netiek identificēti būtiski riski** pakalpojumu nodošanai privātajam sektoram, kuru iestāšanās gadījumā tie radītu lielāku zaudējumu patērētājam nekā publiskas personas darbības turpināšana tirgū.

⁴⁷ Pakalpojumos netiek iekļauts pašvaldības pienākums saskaņā ar "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50. panta 7.daļu pārvaldīt dzīvojamo māju līdz tās pārvaldīšanas tiesību nodošanai dzīvokļu īpašnieku sabiedrībai vai ar dzīvokļu īpašnieku savstarpēju līgumu pilnvarotai personai, ja dzīvojamā mājā nav privatizēti visi privatizācijas objekti, kā arī pienākums pārvaldīt dzīvojamo, ja dzīvojamā mājā ir privatizēti visi privatizācijas objekti, bet nav sasaukta dzīvokļu īpašnieku kopsapulce saskaņā ar šā likuma 51.panta 2.daļu.

5. KOPSAVILKUMS

5.1. Atbilstība VPIL un Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumam

Atbilstība Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 4. panta nosacījumiem

Saskaņā ar Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma (turpmāk – Likums) 7. panta pirmo daļu publiskai personai ir pienākums ne retāk kā reizi piecos gados pārvērtēt katru tās tiešo līdzdalību kapitālsabiedrībā un atbilstību Likuma 4. panta nosacījumiem. Minētā panta otrā daļa paredz, ka lēmumu par publiskas personas līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībā pieņem attiecīgās publiskas personas augstākā lēmējinstiūcija.

Saskaņā ar Konkurences padomes skaidrojumu par VPIL 88. panta piemērošanu "Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā un tās izvērtēšana", veicot juridisko izvērtējumu, publiskai personai ir jāspēj atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- vai publiskas personas kapitālsabiedrības darbība atbilst publiskas personas pamatdarbības veidiem (piemēram, pašvaldības deleģētajai funkcijai vai brīvprātīgajai iniciatīvai);
- vai publiskas personas kapitālsabiedrības veicamā komercdarbība atbilst VPIL 88. pantā minētajiem mērķiem.⁴⁸

Pašvaldību likuma 3. pants nosaka, ka publisko tiesību jomā pašvaldību kompetencē ir minētajā likumā noteiktās autonomās funkcijas un brīvprātīgās iniciatīvas, kas tiek īstenotas kā autonomās funkcijas. Saskaņā ar Pašvaldību likuma 73. panta 1. punktu pašvaldībām, pildot savas funkcijas, ir tiesības veidot pašvaldību kapitālsabiedrības, kā arī ieguldīt savus līdzekļus kapitālsabiedrībās. Minētā likuma 4. panta pirmās daļas 1. punkts paredz, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir komunālo pakalpojumu, tai skaitā ūdenssaimniecības, siltumapgādes un sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu organizēšana iedzīvotājiem neatkarīgi no tā, kā īpašumā atrodas dzīvojamais fonds.

GES darbība **centralizēto ūdenssaimniecības pakalpojumu** jomā atbilst Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 1. punktā paredzētajai pašvaldību autonomajai funkcijai. Atbilstoši Senāta Administratīvo lietu departamenta judikatūrai ūdenssaimniecības pakalpojumu jomā pašvaldība ir atbildīga ne tikai par normatīvo aktu izstrādi, bet arī par ūdenssaimniecības sistēmu reālu funkcionēšanu. Pašvaldības pastāvēšanas jēga ir vienoti, pašvaldības līmenī, veikt tos uzdevumus, kurus iedzīvotāji paši ar saviem finanšu resursiem un citiem pieejamajiem instrumentiem nav spējīgi īstenot, tai skaitā nodrošināt ūdenssaimniecības pakalpojumus.⁴⁹

Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma 6. panta pirmā daļa paredz, ka vietējā pašvaldība organizē ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu savā administratīvajā teritorijā. Vietējās pašvaldības dome nosaka pašvaldības iestādi, kas pašvaldības administratīvajā teritorijā sniedz sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumus un citus noteikta veida ūdenssaimniecības pakalpojumus, vai pilnvaro komersantu sniegt sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumus, noslēdzot ar to līgumu par sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu visā pašvaldības administratīvajā teritorijā vai tās daļā.

Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumā jeb anotācijā norādīts, ka veidu, kā pašvaldība nodrošina likumā noteiktās autonomās funkcijas izpildi – dibināt pašvaldības kapitālsabiedrību vai nodot tās izpildi citai iestādei, izvēlas pati pašvaldība.⁵⁰ Tātad likumdevējs jau sākotnēji bija iecerējis, ka pašvaldības savas funkcijas ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanā pilda ar

⁴⁸ Konkurences padomes informatīvais materiāls "Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā un tās izvērtēšana", 35. punkts. Pieejams: <https://www.kp.gov.lv/lv/media/1072/download>

⁴⁹ Senāta 2018. gada 20. jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-170/2018 (A420349813) 11. punkts.

⁵⁰ Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/EFC67BCEC95DDDA2C2257D8E004B3D87?OpenDocument>

iestādes palīdzību vai dibina publiskas personas kapitālsabiedrību, nevis nodod funkciju izpildi privātai kapitālsabiedrībai.

GES pamatdarbība **siltumenerģijas apgādes jomā** arī atbilst Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 1. punktā paredzētajai pašvaldību autonomajai funkcijai. Senāta Administratīvo lietu departaments ir norādījis, ka minētajā tiesību normā noteiktā autonomā funkcija ir vērsta uz to, ka vietējai pašvaldībai ir jāgādā, lai tās teritorijā iedzīvotāji būtu nodrošināti ar siltumapgādi. Pašu siltumapgādes pakalpojumu var sniegt arī cita persona, bet, ja no citas personas šādu pakalpojumu nevar saņemt, pašvaldībai ir pašai jārikojas, lai to nodrošinātu.⁵¹

Daudzdzīvokļu dzīvojamo **māju pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumi** nav tiešā veidā saistīti ar Pašvaldību likumā noteiktajām pašvaldības autonomajām funkcijām. Taču likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50. panta septītajā daļā uzliek pienākumu pašvaldībām pārvaldīt privatizētās dzīvojamās mājas līdz pārvaldīšanas tiesību nodošanai dzīvokļu īpašnieku sabiedrībai vai ar dzīvokļu īpašnieku savstarpēju līgumu pilnvarotai personai. Līdz ar to pašvaldībai ir likumā noteikts pienākums rūpēties par privatizēto māju pārvaldīšanu līdz brīdim, kad likumā noteiktā kārtībā dzīvokļu īpašnieki ir pārņēmuši pārvaldīšanas tiesības. Kā norādījis Senāts, pašvaldība, ja tā mājas pārvaldīšanu uzdod veikt citai personai, tostarp tās kapitālsabiedrībai, rīkojas kā dzīvokļu īpašnieku kopības likumiskais pārstāvis, un attiecīgi šī rīcība nodibina tiesiskās attiecības starp dzīvokļu īpašnieku kopību un pašvaldības izraudzīto pārvaldnieku.⁵²

VPIL 88. panta pirmā daļa nosaka nosacījumus, kad publiska persona savu funkciju efektīvai izpildei var dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā. Ir jāīstenojas vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:

- 1) tiek novērsta tirgus nepilnība — situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā;
- 2) publiskas personas kapitālsabiedrības vai publisku personu kontrolētas kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai;
- 3) tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

GES darbība **ūdenssaimniecības jomā atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punktā** paredzētajam nosacījumam, jo GES, veicot pašvaldības autonomo funkciju ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu jomā, sniedz pakalpojumus, kas ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai. Kvalitatīvi un normatīvo aktu prasībām atbilstoši ūdenssaimniecības pakalpojumi ir nepieciešami būtisku sabiedrības interešu nodrošināšanai. Satversmes tiesa ir secinājusi, ka tiesības uz veselību ietver ne vien tiesības uz veselības aprūpi, bet arī tiesības uz veselību veicinošiem faktoriem, tādiem kā droša dzeramā ūdens pieejamība, adekvāti sanitārie apstākļi, pienācīgs nodrošinājums ar ēdienu un uzturvielām u.c.⁵³ Savlaicīga un pārdomāta centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu ieviešana atbilst arī Latvijas Republikas Satversmes 115. pantam un ilgtspējīgas attīstības principam.⁵⁴ Tātad no Latvijas Republikas Satversmes 111. pantā paredzētajām tiesībām uz veselību un 115. pantā paredzētajām tiesībām dzīvot labvēlīgā vidē, un ar to saistītā ilgtspējas principa izriet valsts pienākums nodrošināt kvalitatīvu ūdenssaimniecības pakalpojumu pieejamību. Turklāt ir pamats uzskatīt, ka kvalitatīvi ūdenssaimniecības pakalpojumi ir nesaraujami saistīti arī ar pilnvērtīgu nekustamā īpašuma izmantošanu un aizsardzību. Tādējādi valsts un pašvaldību pienākumi ūdenssaimniecības pakalpojumu jomā ir vērsti arī uz Satversmes 105. pantā nostiprināto tiesību uz īpašumu īstenošanu. Līdz ar to GES darbība, nodrošinot sabiedriskos ūdenssaimniecības pakalpojumus, ir sabiedrībai un pašvaldības teritorijas attīstībai stratēģiski svarīgs pakalpojums.

GES darbība **ūdenssaimniecības pakalpojumu jomā atbilst arī VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktā** paredzētajiem nosacījumiem. Sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu tirgū ir konstatējama tirgus

⁵¹ Senāta 2010. gada 4. februāra sprieduma lietā Nr. SKA-53/2010 (A42337006) 11. punkts.

⁵² Senāta 2019. gada 12. decembra sprieduma lietā Nr. SKC-109/2019 11.5. punkts.

⁵³ Satversmes tiesas 2010. gada 9. marta sprieduma lietā Nr. 2009-69-03 8.2. punkts.

⁵⁴ Satversmes tiesas 2007. gada 21. decembra sprieduma lietā Nr. 2007-12-03 22. punkts.

nepilnība, jo Gulbenes novadā nav citu komersantu, kuri iedzīvotājiem varētu nodrošināt normatīvajiem aktiem atbilstošus centralizētos ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus.

GES pamatdarbība **siltumenerģijas apgādes jomā atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punkta** nosacījumam – GES darbības rezultātā tiek sniegti pakalpojumi siltumenerģijas apgādes jomā, kas ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai. Siltumenerģijas apgādes pakalpojumu organizēšana ir viena no pašvaldības autonomajām funkcijām. Ilglaicīga tautsaimniecības un iedzīvotāju stabila apgāde ar siltumenerģiju par ekonomiski pamatotām un minimālām cenām (tarifiem) atbilstoši pieprasītajam daudzumam un kvalitātei spēj lielā mērā nodrošināt valsts ekonomisko un politisko drošību un patstāvību un veicināt visas tautsaimniecības efektivitātes un konkurētspējas paaugstināšanos. Siltumenerģijas apgādes funkcija ir cieši saistīta ar Latvijas Republikas Satversmē noteiktajiem pienākumiem pamattiesību nodrošināšanā un aizsardzībā. Piemēram, Satversmes 93. pantā un 111. pantā ir noteikts valsts pienākums aizsargāt cilvēku tiesības uz dzīvību un veselību. Siltumenerģijas trūkums vai nespēja apgādāt iedzīvotājus ar siltumenerģiju par pieejamām cenām, it īpaši aukstajos gada mēnešos, radītu būtiskus veselības un dzīvības apdraudējumus. Tāpat siltumenerģijas trūkums un nepieejamība apdraudētu arī citas Satversmē garantētās pamattiesības, piemēram, tiesības uz īpašumu. Līdz ar to siltumenerģijas apgādes pakalpojumu sniegšana ir cieši saistīta ar publisku personu funkcijām un ir svarīga gan pašvaldības un visas valsts ekonomiskajai attīstībai, drošībai un patstāvībai, gan individuālo pamattiesību realizēšanai.

GES sniedz centralizētās siltumenerģijas apgādes sistēmas pakalpojumus, un šādu pakalpojumu sniegšanai ir nepieciešama atbilstoši izbūvēta infrastruktūra. Tādēļ centralizētās siltumenerģijas apgādes sistēmas darbības ietvaros ir iespējams tikai viens siltumenerģijas apgādes pakalpojumu sniedzējs, kas norāda uz dabiskā monopola situāciju siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tirgū. Tāpēc GES darbība centralizētās **siltumenerģijas apgādes jomā atbilst arī VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktā** paredzētajam nosacījumam.

Namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu tirgū GES darbojas **brīvā tirgus apstākļos**, kur māju īpašnieki pēc pārvaldīšanas tiesību pārņemšanas var brīvi izvēlēties pakalpojumu sniedzēju, ja vien pašvaldība neveic māju pārvaldīšanu atbilstoši likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju"⁵⁵ 50. panta septītajai daļai, kas nosaka, ka pašvaldības pienākums ir pārvaldīt dzīvojamo māju līdz tās pārvaldīšanas tiesību nodošanai dzīvokļu īpašnieku sabiedrībai vai ar dzīvokļu īpašnieku savstarpēju līgumu pilnvarotai personai, ja dzīvojamā mājā nav privatizēti visi privatizācijas objekti. Pienākums pārvaldīt dzīvojamo māju valsts dzīvojamās mājas valdītājam vai pašvaldībai ir arī tad, ja dzīvojamā mājā ir privatizēti visi privatizācijas objekti, bet nav sasaukta dzīvokļu īpašnieku kopsapulce saskaņā ar šā likuma 51. panta otro daļu.

Tomēr, kaut arī namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas tirgū darbojas privātie komersanti, ārpus lielajām pilsētām un no pilsētām attālākos ciemos privāto komersantu pakalpojumi var būt nepieejami, jo privāto komersantu darbībai ir nepieciešams ekonomiskais pamatojums. Savukārt esošā dzīvojamā fonda sliktais tehniskais stāvoklis, kā arī iedzīvotāju maksātspēja, kuri nespēj nodrošināt nepieciešamos ieguldījumus dzīvojamo māju kapitālajā remontā, ierobežo privāto komersantu spēju ekonomiski pamatoti sniegt pakalpojumus plašām iedzīvotāju grupām un teritorijās. Tāpēc, vērtējot pašreizējo situāciju namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanas jomā kopumā, jāsecina, ka pašvaldību kapitālsabiedrības nevar uzreiz pārtraukt šādu pakalpojumu sniegšanu, kā arī GES darbība šajā tirgus segmentā Gulbenes novada administratīvajā teritorijā **atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punkta** nosacījumiem un ir turpināma.

GES pakāpeniska iziešana no dzīvojamo māju pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu tirgus varētu veicināt privāto komersantu aktīvāku komercdarbību tirgū. Kaut gan Gulbenes novada iedzīvotāju negatīvā pieredze ar privātā komersanta neveiksmīgo darbību Gulbenes novadā, varētu kavēt vai pat atturēt daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašniekus no lēmuma pieņemšanu par mājas pārvaldītāja un apsaimniekotāja maiņu.

Ievērojot minēto, **Gulbenes novada pašvaldības līdzdalība GES kopumā atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 1. un 2. punktā un Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 4. panta pirmajā daļā** paredzētajiem nosacījumiem un **ir saglabājama daļā**, kas attiecas uz GES sniegtajiem

⁵⁵ <https://likumi.lv/ta/id/35770-par-valsts-un-pasvaldibu-dzivojamo-maju-privatizaciju>

ūdenssaimniecības un siltumenerģijas apgādes pakalpojumiem. **Vienlaikus saglabājama ir** GES darbība daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldīšanas un apsaimniekošanas jomā, kamēr tiek konstatēta tirgus nepilnība šādu pakalpojumu pieejamībā Gulbenes novada administratīvajā teritorijā.

GES vispārējais stratēģiskais mērķis

Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 1. punkts paredz, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir komunālo pakalpojumu, tostarp ūdenssaimniecības, siltumapgādes un sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu organizēšana iedzīvotājiem.

Enerģētikas likuma 3. panta 1. punkts paredz, ka viens no likuma mērķiem ir nodrošināt enerģijas lietotāju efektīvu, drošu un kvalitatīvu apgādi ar enerģiju pieprasītajā daudzumā un par pamatotām cenām, dažādojot izmantojamo energoresursu veidus, palielinot energoapgādes drošumu un ievērojot vides aizsardzības prasības.

Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma 2. pants paredz, ka likuma mērķis ir veicināt kvalitatīvu un vides prasībām atbilstošu ūdenssaimniecības pakalpojumu pieejamību, lai nodrošinātu pakalpojumu lietotājus ar nepārtrauktiem un drošiem pakalpojumiem, līdzsvarojot vides aizsardzības, dabas resursu ilgtspējīgas izmantošanas un sabiedrības ekonomiskās intereses.

Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 4. pants paredz, ka dzīvojamās mājas pārvaldīšanas principi ietver 1) pārvaldīšanas procesa nepārtrauktību nodrošina dzīvojamās mājas lietošanas īpašību (kvalitātes) saglabāšanu visā tās ekspluatācijas laikā; 2) pēc iespējas optimālu pārvaldīšanas darba metožu izvēle, tajā skaitā optimālu dzīvojamās mājas pārvaldīšanas izdevumu veidošana, samērojot tos ar dzīvojamās mājas īpašnieka maksātspēju; 3) sniegto pakalpojumu saturs un kvalitāte nodrošina pārvaldāmās dzīvojamās mājas lietošanas īpašību (kvalitātes) saglabāšanu visā tās ekspluatācijas laikā; 4) indivīda drošības vai veselības aizskāruma nepieļaujamība pārvaldīšanas procesā; 5) apkārtējās vides kvalitātes saglabāšanas un uzlabošanas nodrošināšana pārvaldīšanas procesā.

Savukārt Gulbenes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2014. - 2030. gadam⁵⁶ kā stratēģiskie mērķi ir izvirzīti – Attīstīta tautsaimniecība, uzņēmējdarbībai labvēlīga vide (SM2) un Kultūras un dabas vērtībās balstīta kvalitatīva dzīves vide (SM3). Šajos mērķos ietilpst prioritārie virzieni gan, kas saistīti ar kvalitatīvu pakalpojumu nodrošināšanu⁵⁷, gan mājokļu kvalitāti un vides labiekārtojumu⁵⁸.

No iepriekš minētā secināms, ka līdzšinējā GES darbība kopumā atbilst Pašvaldību likumam, Gulbenes novada attīstības plānošanas dokumentiem un nozaru normatīvā regulējuma mērķiem.

Saskaņā ar Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 1. panta pirmās daļas 18. punktu kapitālsabiedrības vispārējie stratēģiskie mērķi ir publiskas personas augstākās lēmējinstīcijas noteikti kapitālsabiedrības mērķi, kurus publiska persona vēlas sasniegt ar līdzdalību kapitālsabiedrībā un kuri izriet no tiesību aktiem un politikas plānošanas dokumentiem. Līdz ar to SIA "Gulbenes Energo Serviss" vispārējais stratēģiskais mērķis varētu tikt formulēts šādi: **nodrošināt Gulbenes novada iedzīvotājiem kvalitatīvus, ilgtspējīgus un normatīvo aktu prasībām atbilstošus ūdenssaimniecības un siltumenerģijas apgādes pakalpojumus, to pieejamību un nepārtrauktību, ņemot vērā sabiedrības ekonomiskās intereses; nodrošināt nepārtrauktu un kvalitatīvu dzīvojamo māju pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu, veicinot dzīvokļu īpašnieku iesaisti dzīvojamās mājas pārvaldīšanā, un mājas lietošanas īpašību (kvalitātes) saglabāšanu visā tās ekspluatācijas laikā.**

5.2. Turpmākais kapitālsabiedrības statuss (rekomendācijas)

Ņemot vērā veikto SIA "Gulbenes Energo Serviss" darbības izvērtējumu, kā arī SIA "Gulbenes Energo Serviss" darbības virzienu konkurences aspektus, sniedzam šādas rekomendācijas:

⁵⁶ <https://www.gulbene.lv/lv/media/590/download?attachment>

⁵⁷ No stratēģijas: "Novecojušo ūdensvada un kanalizācijas tīklu atjaunošana, iedzīvotāju nodrošināšana ar kvalitatīvu dzeramo ūdeni, siltumapgādes uzlabošana, vidi saudzējoša un visaptveroša sadzīves atkritumu apsaimniekošana radīs nepieciešamos priekšnosacījumus ilgtspējīgai komunālo pakalpojumu attīstībai un pieejamībai novadā. Atjaunojamo resursu īpatsvara palielināšana un energoresursu patēriņa un zudumu samazināšana paaugstinās apkārtējās vides kvalitāti."

⁵⁸ No stratēģijas: "Jāveido jauna mājokļu politika - pašvaldībai jāveicina jaunu ģimenes māju būvniecība, jāatjauno pašvaldības rīcībā esošais dzīvojamo fonds, jāveido sociālie dzīvokļi."

- **Saglabāt** Gulbenes novada pašvaldības **tiešo līdzdalību SIA "Gulbenes Energo Serviss"**, reģ.nr. 54603000121, juridiskā adrese Blaumaņa iela 56A, Gulbene, Gulbenes nov., LV-4401.
- **Turpināt GES darbības virzienus** saistībā ar **ūdenssaimniecības** un **siltumenerģijas apgādes**, pakalpojumu sniegšanu Gulbenes novada iedzīvotājiem.
- **Turpināt GES darbības virzienu** saistībā ar **namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas** pakalpojumu sniegšanu, kamēr tiek konstatēta tirgus nepilnība šādu pakalpojumu pieejamībā Gulbenes novada administratīvajā teritorijā.
- **Gulbenes novada pašvaldībai atturēties** no tādu funkciju deleģēšanu/uzdevumu uzdošanu GES, ja šādi **pakalpojumi ir pieejami brīvajā tirgū un tos spēj nodrošināt privātie komersanti**. Organizēt iepirkumu procedūras šādu pakalpojumu nodošanai ārpus pakalpojumā privātajiem komersantiem, ja šo pakalpojumu tirgū netiek konstatētas tirgus nepilnība.